

Liuru kuu uu ja ni tee Moisés nani Éxodo

Tnundo'o ni ka tna'a ñayiu Israel nuu ni ka oi ñuu Egipto

¹ Ya'a ka kuu sivi tee Israel ja ni kentakuei de jin tata de Jacob nuu ñuu Egipto, te ka ondeka mamaa de ñayiu ve'e de: ² Rubén, vi Simeón, vi Leví, vi Judá, ³ vi Isacar, vi Zabulón, vi Benjamín, ⁴ vi Dan, vi Neftalí, vi Gad vi Aser. ⁵ Ndi'i tatatno'o Jacob ni ka okuu uni xiko uxi ñayiu. Su José, chi ja ni oo maa de Egipto.

⁶ Su nuu kuee ka, te ni ji'i José vi ndi'i ñani de jin ndi'i ñayiu ni ka oo jin de ndee kiuu yun. ⁷ Su tatatno'o Israel, chi vii ndeva'a ni ka ndata'u, te ni ka kaya kua'a ndeva'i, te ni kentakuei ja ni ka oo ndakui ndeva'i, te vi ni ka chitui nii ñuu yun.

⁸ Te nuu kuee ka ni oo in rey jaa ñuu Egipto ja tu ni jini sa'un de José. Te jiña'a de nuu ñayiu ñuu de:

⁹ —Vi kondia'a ni ñayiu ñuu Israel ja kua'a kai ka kuu saa yoon vi inu ndakui kai. ¹⁰ Te yun kuu ja vi koo ndichi inio siki, nagua ja ma vi kaya kua'i, chi kana saa ndakoo in ñuu sikio ja vi kaxin tna'a jion, te vi ndachituu tna'i ja vi kaxin tna'o jin, te ndekuei ñuo ki'inkuei —jiña'a de sua'a.

¹¹ Yun te ni ka jani de tee ni ka otanuni nuu ñayiu Israel, te ni ka otenini ña de ja vi sa'i tniuu ndee ndeva'a nuu ni ka sa'i ñuu na'nu ndeva'a

ja kuu ñuu Pitón vi Ramesés, nagua ja tava'a rey Faraón yun ndi'i ja kee nuu ñunde'i. ¹² Su vi vi'i ka ni ka oxto'o ña de, te vi saa kua'a kai ni ka ondata'u. Te ni ka kaya ndeva'i ja vi ni ka oyu'u ña ñayiu Egipto jin ñayiu Israel yun.

¹³ Te yun guaa ni ka tenini ña ñayiu Egipto yun jin ñayiu Israel ja ni ka satniuu ndee ndeva'i.

¹⁴ Suni ni ka jiña'a de tno'o suchi ini ja ni ka oo jin ñayiu Israel yun, chi ni ka jiña'a de tniuu ndee ndeva'a ja ni ka osakai nde'i, te ni ka osa'i adobe, vi ndi'i tniuu ja ka jitu ñayiu nuu ñunde'i. Te jin ndi'i tniuu ni ka osa'i ni ka otenini ña de vi ni ka osa'a ndeva'a ña de. ¹⁵ Yun te ni ka'an rey Egipto yun nuu ña'a ka ndatniuva'a lulu, ña'a tatatno'o Israel, ja suni ka kuu hebreo. Te in ña'a tatna yun nani Sifra, te inka ña nani Fúa, te jiña'a de sua'a:

¹⁶ —Nuu ka jito ni ña'a hebreo nuu ka kaku lulu ña, te vi kondia'a ni jin, a chiyii axi chisi'i kui. Te nuu ja chiyii kui, te vi ka'ni ni jin, su nuu ja chisi'i kui, te na koteku mai —jiña'a de.

¹⁷ Su ña'a ka ndatniuva'a lulu yun, chi ni ka oyu'u ni'nu ña ia Dios, te tu ni ka jantno'o ña nagua ni tatnuni rey Egipto yun, chi ni ka o Janetú ña ni ka oteku maa chiyii kuéli yun.

¹⁸ Yun te ni kana ña rey Egipto yun jin ña'a ka ndatniuva'a lulu yun, te jiña'a de sua'a:

—¿Te nau ja ka sa'a ni sia'a ja ka Janetú ni ka teku maa chiyii kuéli yun?

¹⁹ Te ka jiña'a ña'a tatna nuu rey Faraón yun:

—Saa, chi ña'a hebreo yun, chi masu inuu ka kuu ña jin ña'a Egipto, chi inu ndakui ndeva'a

ka ña, te ama ka ja kentakuei san, te ja ka skaku ña lulu ña.

²⁰ Te yun kuu ja ni sa'a vii ni sa'a va'a ña ia Dios jin ña'a ka ndatniuva'a lulu yun, te ni ka kaya ndeva'a ñayiu ñuu yun, te ni kentakuei ja ni ka oo ndakui ndeva'i. ²¹ Te ja siun ni ka oyu'u ni'nu ña'a tatna yun ia Dios, te ni chindee ni chituu ña ya, te ni ka kaya kua'a ndeva'a ñayiu ve'e ña. ²² Yun te ni tatnuni Faraón yun nuu ndi'i ñayiu ñuu de, te jiña'a de sua'a:

—Vi tnaa ni ndi'i chiyii kueli hebreo inka ni ka kaku nuu ndute yute Nilo, te vi kuandetú ni vi koteku ndi'i maa suchi si'i kueli yun —jiña'a de.

2

Ni kaku Moisés

¹ Ni oo in tee ja kuu tatatno'o Leví ja ni jaka tna'a de jin in ña'a in ni tatatno'o maa de. ² Te ni junku'un lulu ñasi'i yun, te ni kaku in seyii luluu ña, te nuu ni ndia'a ña jin ja luu ndeva'a kai, te ni oneva'a yu'u ña jin uni yoo. ³ Su tu ni kuu ka ja koneva'a yu'u ña jin kua'a ka kiuu, te ni ki'in ña in chika, te ni ndakasi ña jin brea yau nuu ka nune yun, te ni tnaa ña lulu yun nuu chika yun, te ni junsia'a ña jin ne'u tnuyoo ja oo yu'u yute Nilo yun. ⁴ Su ni oo jika kua'a suchi yii luluu yun ja kondia'i naxa kaa ja ndo'i.

⁵ Te ore saa ni kuun sesi'i Faraón ja kuchi yute yun, te nini ka jiondita suchi si'i ka jinokuechi nui yu'u yute yun, te sanaa ni ni ndakotoi, te ni jini chika ja inee ne'u tnuyoo yun. Te ni tetniui in suchi si'i jinokuechi nui ja ni nuki'in chika yun.

⁶ Te nuu ni ndakune sesi'i Faraón yu'u chika yun, te ni jini in lulu ja nda'i nda'i inei. Te ni kunda'u ini ñai jin lulu yun, su jiña'i:

—Ndee in lulu ñayiu hebreo kuu suchi ya'a —jiña'i.

⁷ Yun te jiña'a kua'a suchi yii luluu yun nuu sesi'i Faraón:

—¿A kuini ni ja ki'in san junkana san in ña'a hebreo, nagua ja na skua'nu ña lulu ya'a? —jiña'i.

⁸ Te jiña'a sesi'i Faraón:

—Kua'an majinkana ron ña nuu saa —jiña'i.

Yun te ni ja'an suchi si'i yun ni jinkuakai nana maa lulu yun. ⁹ Te jiña'a sesi'i Faraón nuu ña:

—Kua'an jin lulu ya'a, te skua'nu ron jin, te tniuya'u ña rin jin ron —jiña'i.

Te ni ndakuaka ña nana lulu yun, te ni skua'nu ña jin. ¹⁰ Te nuu ni ja'nu chiluluu yun, te ni nusia'a ña jin nuu sesi'i Faraón, te ni ndakuaan se'e ñai, te ni xnani ñai Moisés, chi ni kachi: “Nuu ndute ni ndatauo jin”.

Ni jino yu'u Moisés kua'in ndee ñuu Madián

¹¹ Te in kiuu nuu ja ni kuka'nu Moisés, ni kei kua'in majinkotoi in ñani in tna'i. Te ni jini ja ndee ndeva'a tniuu ka sa'a de. Te suni ni jini ja in tee Egipto kani ndeva'a de in tna'i hebreo.

¹² Yun te ni ndia'a guagua'i nii kuiti ja tu na in ndia'a, te ni ja'ni tee Egipto, te ni tayu'u ñai nuu ñuti yun. ¹³ Te inka kiuu tnee sua'a ni kee tukui, te ni jini uu tna'i hebreo ja ka jaxin tna'a de. Yun te jiña'i nuu tee kani ndeva'a ña jin inka de:

—¿Nau ja kani ndeva'a ni tee jian, te tna'a ni kuu de? —jiña'i.

¹⁴ Te jiña'a tee yun:

—¿Na in ni tau ña jin ron ja kotatnuni ron axi ja koka'nde ron kuechi ja ja'a in in ru'un? ¿Axi ka'an ron ja ka'ni ña ron nagua ni ja'ni ron tee Egipto yun iku? —jiña'a de.

Yun te ni yu'u Moisés, te ni ndakani ini: “Ja ni ka jini ja siun ni sa'o”.

¹⁵ Te nuu ni jini Faraón ja siun ni sa'a Moisés, te ni nduku de ja ka'ni ña de jin. Su ni jino yu'u Moisés nuu Faraón, te kua'in ja ni oi nuu ñu'u ñayiu Madián.

¹⁶ Te nuu ni jinoi, te ni jinkoi yatni nuu oo poso ndute yun. Te yun ni jinokuei ndi uja sesi'i ni oneva'a sutu kuu tatatno'o Madián, ja vi taui ndute ja vi chitui pila ja vi kuña'i vi ko'o ndikachi tatai. ¹⁷ Su ni jinokuei sava ka tee ka jito kiti, te ni ka taa ña de jin. Yun te ni ndakoo Moisés, ni skaku ni'nu ñai, te ni jiña'i ndute ni ka ji'i ndikachi suchi si'i yun. ¹⁸ Te nuu ni ndajinokuei suchi si'i yun ve'i nuu oo tatai Reuel, te ni jikan tno'o ña de:

—¿Nau ja vi ne'e ndeva'a ni ndajakuei ron vitna? —jiña'a de.

¹⁹ Te ka jiña'i:

—Saa chi yun oo in tee Egipto, te ni skaku ni'nu ña de nuu tee ka jito kiti yun, te suni ni tau de ndute, te ni jiña'a de ni ka ji'i ndikachio —ka jiña'i.

²⁰ Te ni jikan tno'o de sesi'i de:

—¿Ndenu oo de? ¿Nau ja ni ka xndoo ron tee yun? Mavinukana de nagua ja na kaa de joo xtaa —jiña'a de.

²¹ Te ni janta'u Moisés ja kendoo de koo de ve'e tee yun, te ni jiña'a de sesi'i de Séfora ja kondeka Moisés.

²² Te ni kaku in seyii ña, te ni xnani Moisés jin Gersón, chi ni kachi de: “Jika nuu nda'uo inka ñuu”.

Ni ndaka'an ia Dios ñayiu Israel

²³ Yun te nuu ni ya'a kua'a kuia, te ni ji'i rey Egipto yun. Te ñayiu Israel, chi ni ka kana ka nda'i nuu ia Dios ja siun ka tna'a ndeva'i tnundo'o ja ka jinokuechi nuu ñuu yun, te ni kenta ja ka kanai ndee nuu ia Dios. ²⁴ Te ni onini ia Dios ja nda'u ndeva'a ka sa'i, te ndaka'an ya tratu ni sa'a ya jin Abraham vi Isaac vi Jacob. ²⁵ Te ni ndia'a ia Dios tnundo'o ka tna'a ñayiu Israel, te ni kunda'u ini ña ya.

3

Ni ka'an Dios jin Moisés ne'u in tnu iñu ndoko

¹ Te Moisés chi ni ojito de ndikachi tata xiso de Jetro ja suni nani de Reuel, tee ni okuu sutu ñuu Madián. Te in kiuu ni ja'an jika ndeva'a de jin ti nuu ñu'u te'a yun, te ni kenta de ndee in yuku nani Horeb nuu kuu yuku maa ia Dios. ² Te

yun ni skuni ña ia jinokuechi nuu Jito'o* Dios jin ma'ñu sagua yaa ñu'u ja ja'nu ja'nu nuu in tnu iñu ndoko. Te ni jini Moisés ja ja'nu ñu'u nuu tnu, su tu kai tnu. ³ Te ni ndakani ini Moisés: “Na ki'in yatnio jinkoto in jaka'nu jinio yun, nau ja ja'nu ñu'u, te tu kai tnu” ka'an de.

⁴ Su nuu ni jini Jito'o ja majintna'a Moisés tnu ja kondia'a de, te ni kana ya guaa ndee sagua nuu tnu iñu yun, te jiña'a ya:

—Moisés.

Te jiña'a de:

—Ya'a oo san.

⁵ Te jiña'a ya:

—Ma kii ka ron. Kene'e ndija ron, chi ñu'u ii kuu nuu jain ron jian.

⁶ Te jiña'a ka ia Dios:

—Maa rin kuu Dios, ia chiñu'u tata ron, ia ni ka ochiñu'u ndi Abraham vi Isaac vi Jacob.

Yun te ni chisa'u Moisés nuu de, chi ni yu'u de ja kondia'a de ia Dios.

⁷ Su ni ka'an ka ya, te jiña'a ya:

—Ni jini rin tnundo'o ka tna'a ñayiu ñuu rin ja ka oo ñuu Egipto, te ni onini rin ja ka kana jai nuu ka sa'a ndeva'a ña tee ka yinda'a ña jin. Te ja jini gua'a rin tno'o suchi ini ka tna'i. ⁸ Te yun kuu ja makuun rin vaji rin ja skaku ni'nu rin jin nuu nda'a tee Egipto, te ndene'e rin jin ñuu yun

---

* **3:2** 3:2 a Te sivi ia Dios ni ka tee ñayiu jin sa'a hebreo kuun consonsante YHWH ja kei ka'an “maa rin kuu” axi “maa rin kokuu”. Te nuu kuee ka, te tu ni ka ka'an ñayiu yun sivi ya, chi in tno'o ii ndeva'a kuu, te nuu ka ka'u ñayiu nuu tutu ii, te ni ka samai, te ni ka ka'in “Adonai” ja kei ka'an “Jito'o”. Te nuu kuee ka, te ni ka saka tna'i Adonai jin kuun letra yun, te ni ka tei “Jehová”.

ja ndakuaka maa rin jin ki'inkuei in ñuu gua'a, in ñuu jite, nuu ka oo kua'a ja vi kaa vi ko'i, ka'an rin siki ñuu ñayiu cananeo vi ñayiu heteo vi ñayiu amorreo vi ñayiu ferezeo vi ñayiu heveo vi ñayiu jebuseo. ⁹ Chi ja ni kenta tno'o nda'u ja ka kana ñayiu Israel ndee nuu rin, te suni ja ni jini rin ja ka xto'o ndeva'a ña ñayiu Egipto jin. ¹⁰ Te yun kuu ja vitna, te ne'e, chi tetniuu ña rin ki'in ron nuu Faraón, nagua ja ndene'e ron ñayiu Israel ja ka kui ñayiu ñuu maa rin ja ka oi ñuu Egipto —jiña'a ya.

¹¹ Yun te jiña'a Moisés nuu ia Dios:

—¿Su na in kuu sein ja jino san nuu Faraón, te ndene'e san ñayiu Israel nuu ñuu Egipto yun? —jiña'a de.

¹² Te jiña'a ia Dios:

—Kua'an chi koo maa rin jin ron, te ya'a kokuu in seña nuu ron ja maa rin ni tetniuu ña jin ron: Nuu ndene'e ron ñayiu ñuu rin Egipto yun, te ndikuei ndi'i ron nuu yuku ya'a vi chiñu'u ña ron —jiña'a ya.

¹³ Su jiña'a Moisés nuu ia Dios:

—Su nuu na ndajino san nuu ñayiu Israel, te kuña'a san: “Dios ndi tata velu ni, ni tetniuu ña jin san ja vaji san nuu ni”, te nuu na vi kakan tno'o ña de jin san: “¿Naxa nani ya?”, te ¿nagua kuña'a san? —jiña'a de.

¹⁴ Te jiña'a ia Dios nuu Moisés:

—Maa rin kuu maa rin.

Te jiña'a ka ya:

—Sua'a kuña'a ron nuu ñayiu Israel: “Ru'un, chi maa rin kuu ja ni tetniuu ña ja kua'an ron nuu de”.

15 Te suni jiña'a ka ia Dios nuu Moisés:

—Sua'a kuña'a ron nuu ñayiu Israel: “Jeovaa Dios, ia ka chiñu'u tata ni, Dios ni ka oo chiñu'u ndi Abraham vi Isaac vi Jacob kuu ia ni tetniuu ña jin san ja vaji san nuu ni”, kuña'a ron. Ya'a kuu sivi rin ja oo nikuii nikani, te jin sivi ya'a vi kondakakune'e ña ndi'i tatatno'o ron nikuii nikani. ¹⁶ Kua'an te ndaxtutu ron tee ka kuu nija'nu nuu ñayiu Israel te kuña'a ron: “Jeovaa Dios, ia ka chiñu'u tata ni, Dios ni ka ochiñu'u ndi Abraham vi Isaac vi Jacob kuu ia ni kenta nuu san, te kachi ya: Jandaa ndija ja ni jinkoto rin ñayiu Israel, te ni jini rin ja ndeva'a ndetnuni ka sa'a ña ñayiu Egipto. ¹⁷ Te yun guaa kuini rin ja ndene'e rin jin nuu tnundo'o ka tna'i ñuu Egipto yun, te ndakuaka rin jin ja ki'inkuei ñuu ñayiu cananeo vi ñayiu heteo vi ñayiu amorreo vi ñayiu ferezeo vi ñayiu heveo vi ñayiu jebuseo, in nuu ñu'u ja kee kua'a ja vi kaa vi ko'i.” ¹⁸ Te vi konini tee ka kuu nija'nu yun tno'o ka'an ron, te ki'inkuei ron jin de nuu rey ñuu Egipto yun, te sua'a vi kuña'a ron: “Ni nuku'un ña Jeovaa Dios ñayiu hebreo. Te kuandetú ni joo na ki'inkuei san, chi uni kiuu vi kaka san nuu ñuu te'a, te saa kentakuei san nuu vi soko san kiti nuu ia Dios san”, vi kuña'a ron. ¹⁹ Su ja maa rin, chi ja jini rin ja rey Egipto yun, chi ma siaa ña de ja ki'inkuei ron nuu ja ma vi tenini ron jin de jin jaka'nu rin. ²⁰ Su tetniuu maa rin taka jakue'e siki ñayiu Egipto, te xne'e rin ndi'i tniuu na'nu sa'a rin jin nui. Yun te saa siaa ña Faraón ja ki'inkuei ron. ²¹ Te sa'a rin ja vi ka'an va'a ña ñayiu Egipto yun jin ñayiu Israel, nagua ja nuu

ndekuei ron ñuu Egipto yun, te ma ndekuei ron jin nda'a uun ron. ²² Chi in in ñasi'i vi kakan ña nuu ña'a ka oo yatni jin ña vi nuu ña'a ka ndoo ve'e ña'a yatni yun ndatniuu ja kuu oro vi plata vi sa'un ja vi kui'nu seyii ña vi sesi'i ña. Saa te vi tanda'u ron ñayiu Egipto —jiña'a ya.

4

Ni ni'i Moisés jaka'nu ia Dios ja sa'a de tniuu na'nu

¹ Yun te jiña'a Moisés nuu ia Dios:

—Te ¿naxa sa'a san nuu ma vi kandija ña de, ni ma vi konini de tno'o ka'an san? Te vi kachi de: “Chia xnda'u ña ni ja ni kenta Jito'o Dios nuu ni” —jiña'a de.

² Te jiña'a Jito'o:

—¿Nagua kuu ja nee ron jian?

Te jiña'a de:

—In yutnu tuu san jika san kuu.

³ Te jiña'a ya:

—Skunta tnu nuu ñu'u jian.

Te ni skunta de tnu, te ni nduu tnu in koo, te ni jino Moisés nuu ti, chi ni yu'u de ti. ⁴ Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Ndakakuiko ichi ndo'o ti.

Te ni ndakakuiko de ti, te ni nduu ti in yutnu nuu nda'a de.

⁵ Te jiña'a ya:

—Jin jaka'nu ya'a, te vi kandija ña de ja ni kenta Jito'o Dios nuu ron, ia ka chiñu'u tata ron, Dios ni ka ochiñu'u ndi Abraham vi Isaac vi Jacob.

⁶ Te jiña'a ka Jito'o:

—Vitna te chi'i nda'a ron ndika ron.

Te ni chi'i de nda'a de ndika de, te nuu ni ndene'e de, te vi ninii nda'a de ni chitu ña ndi'yi, te ni nduyaa na kuinio yua'a.

⁷ Te jiña'a ya:

—Ndachi'i tuku nda'a ron ndika ron.

Te ni ndachi'i de ndika de, te nuu ni ndene'e de, te ja ni nduva'a nagua oo sava ka yiki kuñu de.

⁸ Te jiña'a ya:

—Nuu ja ma vi kandija ñai, ni ma vi kuantno'i tniuu ka'nu ja sa'a xtnañu'u ron, te vi kandijai ja kuu uu. ⁹ Te nuu ja vini saa, te tu ka kandijai jin uu tniuu na'nu ja sa'a ron ya'a, ni tu ka nini tno'o ka'an ron, nuu saa te ki'in ndute yute Nilo, te siagua ron de nuu ñu'u, te nuu jino ndute yun nuu ñu'u, te nduu de niñi —jiña'a ya.

¹⁰ Yun te jiña'a Moisés nuu Jito'o:

—Jito'o san, tu kuu ni'i gua'a san tno'o ka'an san, ni ndee ama ka, te ni vitna ja ka'an ni jin tee jinokuechi nuu ni, chi kuekuee ni'i san tno'o ka'an san, te tu tna'nu yu'u san ja ka'an san —jiña'a de.

¹¹ Te jiña'a Jito'o:

—¿Te na in ni sa'a yu'u ñayiu? Te maa rin kuu Jito'o ja ni sa'a ñayiu ka kuu ñi'i vi ñayiu so'o vi ñayiu ku'u nuu vi ñayiu inu ndijin nuu. ¹² Vitna te kua'an te koo maa rin jin yu'u ron, te kaxtno'o maa rin na tno'o ka'an ron —jiña'a ya.

¹³ Te ni ka'an ka Moisés, te jiña'a de:

—Jito'o san, jikanta'u san nuu ni ja tetniuu ni ndee inka ñayiu —jiña'a de.

14 Yun te ni kiti ini Jito'o nuu Moisés, te jiña'a ya:

—¿Te a masu neva'a ron ñani ron Aarón, tatatno'o Leví? Te ja jini rin ja tee yun, chi gua'a ndeva'a ka'an de. Te kii de nditna'a ña de jin ron, te kusii ndeva'a ini de nuu ndakuni ña de jin ron. 15 Te ka'an ron nuu de, kaxtno'o ndi'i ron na tno'o kuu ja ka'an de, te koo maa rin jin ron nuu ka'an ron vi nuu ka'an de, te kaxtno'o maa rin nagua kuu ja vi sa'a ron. 16 Te ka'an ron nuu Aarón na kuinio ja vi maa Dios ka'an jin de, te Aarón ka'an nuu tniuu ron jin ñayiu ñuu na tno'o ja vi maa ron ka'an. 17 Te kinda'a ron yutnu jian ki'in ron, chi jin yutnu jian sa'a ron tniuu na'nu —jiña'a ya.

Ni ndajiokuiin Moisés kuano'o de Egipto

18 Yun te ni ndee Moisés te kuano'o de, te ni ndajino de ve'e tata xiso de Jetro, te jiña'a de:

—Vitna te kuini san no'o san ñuu Egipto nuu ka oo tna'a kuikin san, nagua ja kuni san a ka tekuni —jiña'a de.

Te jiña'a tata xiso de:

—Kuta'u san, kuano'o ni nuu saa, koto kuee ni, te saa ka'on —jiña'a de.

19 Te nuu oo ii ka Moisés ñuu Madián, te jiña'a Jito'o:

—Ndajiokuiin kuano'o ñuu Egipto, chi ja ni ka ji'i ndi'i tee ni ka onduku ndee ja vi ka'ni ña jin ron —jiña'a ya.

20 Yun te ni jaka Moisés ñasi'i de vi se'e de, te ni skaa de jin yata mentu, te ni ndajiokuiin de kuano'o de Egipto. Te suni yinda'a de yutnu maa ia Dios. 21 Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Nuu ndajino ron Egipto, te kona'a ron ja sa'a ron nuu Faraón ndi'i tniuu na'nu ja ni taa rin nuu ron ja sa'a ron. Su maa rin sa'a ndee ini de, te ma kuandetu de ja ndekuei ñayiu ñuu rin. ²² Te kuña'a ron nuu Faraón: “Sua'a ka'an Jito'o: Ñayiu Israel ka kuu na kuinio se'e xtnañu'u rin. ²³ Te ja ni ka'an rin ja kuandetu ron na ki'inkuei maa se'e rin ja vi chiñu'u ñai jin rin. Su ja siun tu kuini ron ja siaa ron jin ki'inkuei, yun kuu ja ka'ni rin se'e xtnañu'u ron, kachi ya”, kuña'a ron —jiña'a ya nuu Moisés.

²⁴ Te nuu ñu'u ichi Moisés kua'an de, te ni jinokuei de in nuu vi ndoo de jakuaa yun. Te yun ni kenta Jito'o, te ni kuini ya ja ka'ni ña ya jin de. ²⁵ Yun te ni ki'in Séfora in yuchi ja ni kuva'a jin yuu, te ni ja'nde ña nuu ii seyii luluu ña, te ni tetuu ña ñii yun si'in Moisés, te jiña'a ña:

—Jandaa ndija ja in yii san ja ni jati niñi kuu ni —jiña'a ña.

²⁶ Saa te ni xndoo ña ya ja kua'an Moisés. Te ni ka'an Séfora ja in yii ja ni jati niñi kuu de ja ja'a ja siun ni chitnuni ña seyii luluu ña.

²⁷ Yun te jiña'a Jito'o nuu Aarón:

—Kua'an ndee nuu ñu'u te'a yun manutna'a ñani ron Moisés —jiña'a ya.

Te ni ja'an Aarón ndee yuku ia Dios, te yun ni nuku'un de ñani de Moisés. Te ni chitu de nuu ñani de. ²⁸ Yun te ni ndakani Moisés nuu ñani de Aarón ndi'i tno'o ni tatnuni Jito'o nuu de ja ka'an de vi tniuu na'nu ni skuiso siki ña ya ja sa'a de. ²⁹ Yun te ni ja'ankuei Moisés jin Aarón, ni ka ndatatutu de ndi'i tee ka kuu nija'nu nuu

ñayiu Israel. ³⁰ Te ni ndakani Aarón ndi'i tno'o ni ka'an Jito'o nuu ñani de Moisés. Te ni sa'a de tniuu na'nu jin nuu ñayiu ñuu de.

³¹ Te ni ka kandija ñayiu ñuu de nuu ni ka onini ja ndi'ni Jito'o ja ja'i, chi ni jini ya tnundo'o ka tna'i. Yun te ni ka chindei xini, te ni ka chiñu'i ya.

5

Ni ja'ankuei Moisés jin Aarón ni ka ka'an de jin Faraón

¹ Yun te ni kiukuei Moisés jin Aarón nuu oo Faraón, te ka jiña'a de:

—Sua'a ka'an Jito'o, ia kuu Dios ñayiu Israel: “Kuandetú na ki'inkuei ñayiu ñuu rin ndee nuu ñu'u te'a nuu vi sa'i in viko ja vi chiñu'u ñai jin rin, kachi ya” —ka jiña'a de.

² Te jiña'a Faraón:

—¿Te na in kuu Jito'o ja konini san tno'o ka'an, te kokuandetú san ja ki'inkuei ñayiu Israel? Tu jini san na in kuu Jito'o, te ni ma kuandetú san ja ki'inkuei ñayiu Israel —jiña'a de.

³ Yun te ka jiña'a de:

—Ni ndani'i ña ia Dios ñayiu hebreo jin san, te yun kuu ja kuandetú ni joo vitna, na ki'inkuei san nuu ñu'u te'a nuu vi kaka san uni kiuu, te saa kentakuei san nuu vi soko san kiti nuu Jito'o Dios san, nagua ja ma kanakau jakue'e siki in in san ja ka'ni ña ya jin kue'e xeen axi jin yuchi kani —ka jiña'a de.

⁴ Yun te jiña'a rey Egipto:

—Maa ni Moisés vi Aarón, ¿nau ja ka jinkani ni ñayiu ñuu ni ja vi satniui? Vi ndajiokuiin ni nuu tniuu ka ndee nuu ni ja ka sa'a ni.

⁵ Te suni jiña'a ka Faraón:

—Vitna te ni ka kaya kua'a ñayiu Israel ja ka oi ñuu ya'a, te maa ni saa sua'a vajikuei ni ka jinkani ni jin tniuu ka ndee nui ja ka sa'i —jiña'a de.

⁶ Te vi kiuu yun ni tatnuni Faraón nuu tee ka tatnuni vi nuu tee ka jito taka grupo ñayiu ñuu Israel, te jiña'a de:

⁷ —Ndee vitna jin kiuu kua'an ka yun ma vi kuña'a ka ni paja triu nuu ñayiu Israel ja vi sa'i adobe nagua vajikueio ka sa'o, chi na ki'inkuei mai vi jinxtutui paja ja vi kuantniui. ⁸ Te inuu ni adobe na vi tauí nagua vajikuei ka sa'i, te ma vi nune'e sa'un ka ni ni in adobe, chi chia inu ku'ndui, yun kuu ja ka kana yu'i, te ka kachi: “Kundangtu ni na ki'inkuei san vi soko san kiti nuu ía Dios san”. ⁹ Vi xto'o ni jin ñayiu jian na vi satniuu ndee kai nagua ja na vi kondi'ni jin tniuu ka sa'i, te ma vi tanui taka tno'o tno'o —jiña'a de.

¹⁰ Yun te ni kekuei tee ka tatnuni yun vi tee ka jito taka grupo ñayiu kua'ankuei de, te ka jiña'a de nuu ñayiu Israel:

—Sua'a ka'an Faraón: “Ja ma vi taa ka san paja triu ja vi kuantniuu ni. ¹¹ Te yun kuu ja kua'ankuei maa ni vi jinduku ni paja vi kuantniuu ni ndenu vi ni'i maa ni, su ja taria ni, chi inuu ni kokuu, tu nagua ndindee sa'un” —ka jiña'a de.

¹² Yun te ni ka jitenuu ñayiu Israel nii ñuu Egipto ja ka xtutui ndayo'o ja vi kuantniui nuu

tniuu paja yun. ¹³ Te ni ka oxtnuu ña tee ka tatnuni yun, te ka jiña'a de:

—Vi konuu ini ni te vi xndi'i ni taria ni, nagua ka sa'a ni in kiuu in kiuu, nani ni ka osa'a ni nuu ni ka otaa san paja —ka jiña'a de.

¹⁴ Te ni ka okani ña tee ka tatnuni ja ni chitniuu ña maa Faraón jin tee Israel ja ka jito de tna'a de ja ni ka tau maa tee ka tatnuni yun, te ka jiña'a de:

—¿Nau ja tu ka skunkuu ni taria ni ja ka tau ni adobe? Vini iku te ni vitna tu ka skunkuu ni nagua ni ka osa'a ni ama ka —ka jiña'a de.

¹⁵ Yun te ni ja'ankuei tee ka jito in in grupo ñayiu Israel ja ka ka'an kuechi de nuu Faraón, te ka jiña'a de:

—¿Nau ja siun sa'a ni tee ka jinokuechi nuu ni, vi tata rey? ¹⁶ Ni tu ka taa ka de paja nuu san, te vini saa te ka tenini ña de ja vi sa'a san adobe, te vaa nuu ja yun ni, te vi ka kuun ka kani ña de, te ñayiu ñuu maa ni guaa ka tavi kuechi ña jin san —ka jiña'a de.

¹⁷ Te jiña'a Faraón:

—Se'e tee ku'ndu vi ja inu ku'ndu ni, yun kuu ja ka kachi ni: “Kuandetú ni na ki'inkuei san vi soko san kiti nuu Jito'o”. ¹⁸ Kua'ankuei ni vitna, te vi satniuu ni, te visi ma vi taa de paja nuu ni, su vi ndakuña'a ni na kua'a adobe kuu maa in taria ja in kiuu —jiña'a de.

¹⁹ Yun te ni ka jini tee Israel ka jito de tna'a de ja oo tnundo'o siki de nuu ni ka'an Faraón ja ma ndindee sa'un ka adobe nagua kua'a ka sa'a de in in kiuu. ²⁰ Te nuu ni ndekuei de ve'e tniuu nuu oo Faraón, te ni ka nukuntna'a de jin Moisés vi

Aarón ja ka oo de ka ndetu ña de. ²¹ Te ka jiña'a de:

—Maa Jito'o Dios na kondia'a ya ja ka sa'a ni, te na ka'nde ndaa ya yika kuechi ni. Chi ja kuechi maa ni kuu, te ni ka ka'an u'u ña Faraón jin tee ka tatnuni nuu ñayiu, te na kuinio ja vi maa ni, ni ka chi'i yuchi kani nda'a de, nagua ja vi ka'ni ña de jin in in san —ka jiña'a de.

Ni ndakuatu Moisés nuu Jito'o

²² Yun te ni ndakuatu Moisés nuu Jito'o, te jiña'a de:

—Jito'o san, ¿nau ja jiña'a ni tnundo'o ka tna'a ñayiu ñuu ya'a? ¿Te nagua jiniu'u ja ni tetniuu ña ni? ²³ Chi ndee kiuu ja ni kenta san nuu Faraón ja ka'an san jin sivi ni, te ni jinkondee de ndeva'a ndetnuni sa'a de ñayiu ñuu maa ni, te tu sa'un nagua sa'a ni ja skaku ni'nu ni jin —jiña'a de.

6

¹ Te jiña'a Jito'o Dios nuu Moisés:

—Vitna te kuni ron nagua kuu ja sa'a rin jin Faraón, chi jin jaka'nu rin, te siaa ña de ja ki'inkuei ron, te jin jaka'nu rin te kene'e ña maa de ja kekuei ron nuu ñuu de ki'inkuei ron.

² Te ni ka'an ka Dios nuu Moisés, te jiña'a ya:

—Maa rin kuu Jeovaa. ³ Ja ni skuni rin Abraham vi Isaac vi Jacob ja maa rin kuu Dios ka'nu ja ndi'i ni ja kuu ja sa'a rin, su tu ni kaxtno'o rin nuu de ja Jeovaa nani rin. ⁴ Te suni ni sa'a rin in tratu jin de ja kuña'a rin ñu'u ñuu Canaán, ñu'u nuu ni ka oo de na ni ka jikanuu

nda'u de. ⁵ Te vitna te ni ndaka'an rin tratu yun nuu nini rin ja ka ka'an nda'u ñayiu Israel ja kua'a tnundo'o ka tna'i nuu ka tenini ña tee Egipto ja ka satniuu ndee ndeva'i. ⁶ Te yun kuu ja kua'an, te sua'a kuña'a ron nuu ñayiu Israel: “Maa rin kuu Jeovaa, te xtajioo rin ndi'i tniuu ndee ja ka tenini ña tee Egipto ka sa'i, te skaku ni'nu rin jin nuu tnundo'o ka tna'i ja ka satniuu uin. Te nuu skaku ni'nu rin jin, te xne'e rin jaka'nu rin nuu sa'a rin tniuu na'nu ja sandaa rin kuechi. ⁷ Te ndakuaka ña rin jin ron, ja vi kokuu ron ñayiu ñuu rin, te kokuu maa rin Dios ron. Saa te vi kuni ron ja maa rin kuu Jeovaa Dios ron ja ni ndene'e ña rin nuu tniuu ndee ndeva'a ja ni ka otenini ña tee Egipto ni ka osa'a ron. ⁸ Te nusia'a ña rin nuu ñu'u ja ni kee yu'u rin ja kuña'a rin nuu Abraham vi nuu Isaac vi nuu Jacob, te taa rin nuu maa ron ja vi sa'a jajin ron. Chi maa rin kuu Jeovaa” —jiña'a ya.

⁹ Te saa ni ndakani Moisés nuu ñayiu Israel, su tu ni ka kuini vi konini tno'o ka'an Moisés, chi ka tna'u ndeva'a ini ja siun ndee ndeva'a tniuu ka sa'i. ¹⁰ Yun te ni ka'an Jito'o nuu Moisés, te jiña'a ya:

¹¹ Kua'an te ka'an ron jin Faraón, rey ñuu Egipto, ja na kuandetú de kekuei ñayiu Israel ñuu de ki'inkuei —jiña'a ya.

¹² Su jiña'a Moisés nuu Jito'o:

—Vi ni maa ñayiu Israel ña ka jain vi konini tno'o ka'an san, ¿te naxa konini Faraón tno'o ka'an san sia'a jinkinee jinkituu ni san ka'an san? —jiña'a de.

13 Yun te ni ka'an Jito'o nuu Moisés vi nuu Aarón ja na vi kuña'a de nuu ñayiu Israel vi nuu Faraón, rey ñuu Egipto, ja ni tatnuni ia Dios ja vi ndene'e de ñayiu Israel nuu ñuu Egipto yun.

Tee ni ka okuu tatatno'o Moisés vi Aarón

14 Tee ya'a ni ka okuu tee ni ka okuu nija'nu nuu ñayiu ve'e tata de. Se'e Rubén, seyii xtnañu'u Israel, ni ka okuu Hanoc vi Falú vi Hezrón vi Carmi. Tee ya'a ni ka okuu ñayiu ve'e Rubén.

15 Te seyii Simeón ni ka okuu Jemuel vi Jamín vi Ohad vi Jaquín vi Zohar vi Saúl, tee ni okuu seyii in ña'a ñuu Canaán. Tee ya'a ni ka okuu ñayiu ve'e Simeón.

16 Te tee ya'a ni ka okuu seyii Leví ja ni ka okuu tatatno'o de: Gersón vi Coat vi Merari. Te ciento oko xa'un uu kuia ni oteku Leví, te ni ji'i de. 17 Te seyii Gersón ni ka okuu Libni vi Simei. Tee ya'a ni ka okuu tatatno'o Gersón. 18 Te seyii Coat ni ka okuu Amram vi Izhar vi Hebrón vi Uziel. Te ciento oko uxi uni kuia ni oteku Coat, te ni ji'i de.

19 Te seyii Merari ni ka okuu Mahli vi Musi. Tee ya'a ni ka okuu nija'nu nuu ñayiu ve'e Leví ja ni ka okuu tatatno'o de.

20 Te ni jaka ña Amram ya'a jin xixi de Jocabed ja kokuu ñasi'i de, te ni ka kaku uu seyii ña, in nani Aarón, te inkai nani Moisés. Te ciento oko xa'un uu kuia ni oteku Amram, te ni ji'i de.

21 Te seyii Izhar ni ka okuu Coré vi Nefeg vi Zicri.

22 Te seyii Uziel ni ka okuu Misael vi Elzafán vi Sitri.

²³ Te ni jaka Aarón jin Elisabet sesi'i Aminadab, kua'a tee nani Naasón ja kokuu ñasi'i de. Te seyii ña'a ya'a ni ka onani Nadab vi Abiú vi Eleazar vi Itamar.

²⁴ Te seyii Coré ni ka okuu Asir vi Elcana vi Abiasaf. Tee ya'a ni ka okuu ñayiu ve'e Coré.

²⁵ Te Eleazar, seyii Aarón, ni jaka tna'a de jin in ña'a kuu sesi'i Futiel, te ni oo in seyii ña ni onani Finees. Tee ya'a ni ka okuu nija'nu nuu ñayiu ve'e Leví nakuu nakuu naxa ni ka oo maa ñayiu ve'e de.

²⁶ Te suu maa Aarón vi Moisés ya'a ka kuu tee xiin nuu jiña'a Jito'o ja na vi ndene'e de ñayiu Israel ñuu Egipto yun, te yukun yukun ndekuei ki'inkuei. ²⁷ Te suu maa Moisés vi Aarón ya'a ka kuu tee ni ka ka'an jin Faraón, rey ñuu Egipto, ja vi ndene'e de ñayiu Israel nuu ñuu Egipto yun.

Ni kana ña Dios jin Moisés vi Aarón

²⁸ Te nuu ni ka'an Jito'o jin Moisés ñuu Egipto, ²⁹ te jiña'a ya:

—Maa rin kuu Jito'o, te ka'an nuu Faraón, rey Egipto, ndi'i tno'o ja ka'an rin nuu ron —jiña'a ya.

³⁰ Su jiña'a Moisés nuu Jito'o:

—¿Te naxa konini Faraón tno'o ka'an san, te sia'a jinkinee jinkituu ni san ka'an san? —jiña'a de.

7

¹ Te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Kondia'a ja vitna te ni jani ña rin jin ron ja kokuu ron na kuinio Dios nuu Faraón, te ñani ron Aarón kokuu de in tee ndakani tno'o ron.

² Te ka'an ron nuu Aarón ndi'i nagua tatnuni rin, te maa ñani ron Aarón ka'an nuu Faraón, nagua ja na kuandetu de ndekuei ñayiu Israel nuu ñuu de. ³ Te maa rin sa'a ndee ini Faraón, te sa'a rin kua'a tniuu na'nu Egipto ja vi sa'u kuii ini ñayiu. ⁴ Te visi ni saa, te ma konini Faraón tno'o ka ka'an ron. Su yun te kuantniuu rin ndi'i jaka'nu rin siki Egipto, te jin tniuu na'nu sa'a rin tetniuu rin tnundo'o ja ja'a jakue'e ka sa'i yun. Te ndene'e rin ñayiu ñuu rin Israel nuu ñuu Egipto, te ndee yukun kani kuiti ki'in jin rin. ⁵ Saa te vi kuni ñayiu Egipto ja maa rin kuu Jito'o, nuu vi kuni jaka'nu rin ja ndene'e rin ñayiu Israel ne'u maa ñayiu Egipto —jiña'a ya.

⁶ Te saa ni ka sa'a Moisés vi Aarón vi nagua ni tatnuni maa Jito'o. ⁷ Te ja oo Moisés kuun xiko kuia, te Aarón, chi kuun xiko uni kuia oo de, na ni ka ka'an de jin Faraón.

Yutnu nee Aarón ni nduu koo

⁸ Ni ka'an Jito'o nuu Moisés vi nuu Aarón, te jiña'a ya:

⁹ —Nuu ja na kachi Faraón: “Vi xne'e ni in tniuu ka'nu”, te kuña'a ron nuu Aarón: “Ki'in ni yutnu tuu ni jian, te skunta ni tnu jin nuu Faraón, nagua ja na nduu tnu koo”, kuña'a ron —jiña'a ya.

¹⁰ Yun te ni ja'ankuei Moisés vi Aarón nuu oo Faraón, te ni ka sa'a de nagua ni tatnuni maa Jito'o. Te ni skunta Aarón yutnu tuu de jin nuu Faraón vi sava ka tee ka netniuu jin de, te ni nduu tnu in koo. ¹¹ Yun te ni kana Faraón tee ndichi vi tee tasi, te jin tniuu tasi ja ka jini maa tee Egipto yun, te suni saa ni ni ka sa'a de. ¹² Ni

ka skunta de in in maa yutnu ka tuu de, te in in yutnu yun ni ka nduu koo. Su yutnu tuu Aarón ni koko ña jin yutnu ndi'i de. ¹³ Su visi ni saa, te ni sa'a ndee ini Faraón, te tu ni onini de tno'o ka ka'an Moisés vi Aarón, nagua ja ni ka'an maa Jito'o.

Ndi'i ndute ni nduu niñi

¹⁴ Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Kua'an makundee ini ka Faraón, te tu kuini de kuandetú de ja ndekuei ñayiu ñuu Israel.

¹⁵ Su kua'an ne'e ka ja vi nukuntña'a ron jin Faraón nuu ki'in de yute Nilo. Te yun kondetu ron de yu'u yute yun, te konee ron yutnu ja ni nduu koo ki'in ron. ¹⁶ Te kuña'a ron nuu de: “Ni tetniuu ña Jito'o Dios ñayiu hebreo jin san ja vaji san nuu ni, te kachi ya ja kuandetú ni na ki'inkuei ñayiu ñuu ya, nagua ja na vi chiñu'u ñai jin ya ndee nuu ñu'u te'a. Su ja siun ndee vitna tu kuini ni ja konini ni tno'o ka'an san.

¹⁷ Te sua'a ka'an Jito'o: Vitna te kuni ron ja maa rin kuu Jito'o. Chi jin yutnu nee Aarón, te kani de ndute ñu'u yute Nilo ya'a, te nduu de niñi.

¹⁸ Te vi kuu chiaka ka ñu'u yute ya'a, te ja'an xiko nde'e yute ya'a, te vi kukini ini ñayiu Egipto ndute ja vi ko'o de”, kuña'a ron —jiña'a ya.

¹⁹ Te jiña'a ka Jito'o nuu Moisés:

—Kuña'a nuu Aarón ja na ki'in de yutnu tuu de, te na skata de nda'a de siki nuu ka ñu'u ndute Egipto siki yute vi siki kañu ndute, siki jatnu nuu ka ñu'u ndute vi siki ndi'i nuu ka tava'a ndute, nagua ja na nduu de niñi, te na koo niñi nii ñuu nuu tnii Egipto, te vi ndee nuu ndatniuu

yutnu vi ndatniuu yuu ja ñu'u ndute na ku'un niñi —jiña'a ya.

²⁰ Te saa ni ka sa'a Moisés vi Aarón nagua ni tatnuni maa Jito'o. Te ni kane'e Aarón yutnu nee de, te ni kani de nuu ndute ñu'u yute Nilo jin nuu Faraón vi tee ka netniuu jin de, te ndi'i ndute ñu'u yute yun ni nduu niñi. ²¹ Te ni ka ji'i chiaka ka ñu'u yute yun, te ni ja'an nde'e ndeva'a yute yun, te ña ni kuu ka vi ko'o ñayiu Egipto ndute yun. Te nii ñuu Egipto ni oo niñi.

²² Te suni saa ni, ni ka sa'a tee tasi ja ka oo maa Egipto jin ndi'i tno'o tasi ja ka jini de. Te ni sa'a ndee ini ndeva'a ka Faraón. Te tu ni onini de tno'o ka ka'an Moisés vi Aarón, nagua ja ni ka'an maa Jito'o. ²³ Te ni ndajiokuiin Faraón kuano'o de ve'e tniuu nuu oo de, nani tno'o ja masu nagua ni kuu sa'un. ²⁴ Te ndi'i ñayiu Egipto ni ka jate de poso nii yu'u yute yun, nagua ja vi tau ndute vii ja vi ko'i, chi ña ni kuu ka vi ko'i ndute ñu'u yute yun.

Ni chitu likuara nii ñuu Egipto

²⁵ Te nuu ni ya'a uja kiuu ja ni kani Jito'o yute Nilo,

8

¹ te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Kua'an nuu Faraón te kuña'a ron: “Sua'a ka'an Jito'o: Kuandetú na ki'inkuei ñayiu ñuu rin nagua ja na vi chiñu'u ñai. ² Su nuu ja ma kuandetú ron ja ki'inkuei, te tetniuu rin in kue'e ja vi ndi'i ñuu ron chitu jin likuara. ³ Te yute yun vi ta'u kua'a likuara ja kakuei ti, te kiukuei ti ini ve'e ron, ndee ve'e nuu kixin ron vi ndee

nuu jito ron, ndee ve'e tee ka netniuu jin ron vi ve'e ñayiu ñuu ron, ndee nuu jitnu xtaa vixin ron vi nuu ka saka yuchi ja ka sa'a xtaa vixin ron. ⁴ Te kakuei likuara yun ndee siki ron vi siki tee ka netniuu jin ron, siki ndi'i ñayiu ñuu ron", kuña'a ron —jiña'a ya.

⁵ Te jiña'a ka Jito'o nuu Moisés:

—Kuña'a nuu Aarón ja na skaa de nda'a de jin yutnu de ichi nuu ka oo yute vi kañu ndute vi nuu ka ñu'u ndute, nagua ja na kanakuei likuara, te na chitu ti nii ñuu Egipto —jiña'a ya.

⁶ Yun te ni skaa Aarón nda'a de siki ndute ja ka ñu'u Egipto, te ni kanakuei likuara ja vi ni ka chitu ti nii ñuu Egipto. ⁷ Te suni saa ni ni ka sa'a tee tasi yun, chi jin tniuu tasi ja ka jini de yun ni ka sa'a de ja ni kanakuei likuara siki nii ñuu Egipto. ⁸ Yun te ni kana ña Faraón jin Moisés vi Aarón, te jiña'a de:

—Vi ndakuatu ni nuu Jito'o nagua ja na xtajioo ya likuara ya'a nuu san vi nuu ñayiu ñuu san, saa te kuandetú san ja ki'inkuei ñayiu ñuu ni, nagua ja vi sokoi kiti nuu Jito'o —jiña'a de.

⁹ Te jiña'a Moisés nuu Faraón:

—Tanunda'a ni, ka'an ni joo, vi tata rey, na kiuu kuini ni ja ndakuatu san ja ja'a ni vi ja ja'a tee ka netniuu jin ni, vi ja ja'a ñayiu ñuu ni, nagua ja na vi kujioo likuara yun nuu ni vi nuu ve'e ni, te maa ni ka yute Nilo na vi koo ti —jiña'a de.

¹⁰ Te jiña'a Faraón:

—Vi xtnee kuini san —jiña'a de.

Te jiña'a Moisés:

—Saa na kokuu, nagua ka'an maa ni nuu saa, nagua ja kuni ni ja tu na inka Dios sa'a nagua sa'a Jito'o Dios san. ¹¹ Te vi kujioo likuara yun nuu ni vi nuu ve'e ni, nuu tee ka netniuu jin ni, vi nuu ñayiu ñuu ni, te maa ni ka yute Nilo vi koo ti —jiña'a de.

¹² Yun te ni ndekuej Moisés vi Aarón nuu oo Faraón. Yun te ni ndakuatu Moisés nuu Jito'o ja na xtajioo ya likuara ni tetniuu ya siki Faraón. ¹³ Te ni sa'a Jito'o nagua ni jikan Moisés, te ni ka ji'i likuara ja ka oo ini ve'e vi kiti ka oo ye'e vi nuu ñunde'i. ¹⁴ Te ni ka xtutu ñayiu montoo na'nu ti nii nuu, te ni chitu xiko nde'e nii ñuu yun. ¹⁵ Su nuu ni jini Faraón ja tu ka ti oo, te ja ni nuku'un va'a ini de, te ni sa'a ndee tuku de anu de, te tu ni onini de tno'o ka ka'an Moisés vi Aarón, nagua ja ni ka'an maa Jito'o.

Ni tetniuu ia Dios kue'e chiuku

¹⁶ Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Kuña'a nuu Aarón ja na kane'e de yutnu nee de, te na kuun de nuu ñuyaka ñu'u, nagua ja na nduu chiuku ja na koo nii ñuu Egipto —jiña'a ya.

¹⁷ Te saa ni ka sa'a de. Ni kane'e Aarón yutnu tuu de jika de, te ni kuun de nuu ñuyaka ñu'u, te ni nduu ñuyaka yun chiuku ja ni tnaa ña ti jin ñayiu vi kiti. Te ndi'i ñuyaka ñu'u ni nduu chiuku ja ni oo nii ñuu Egipto. ¹⁸ Te suni saa ni ka sa'a tee tasi yun, chi ni ka nduku de jin tniuu tasi ka sa'a de yun ja vi koo kua'a ka chiuku, su tu ni kuu vi sa'a de. Te ni tnaa ña chiuku jin ñayiu vi kiti. ¹⁹ Yun te ka jiña'a tee tasi yun nuu Faraón:

—Nuu nda'a maa Dios vaji ndi'i ya'a —ka jiña'a de.

Su ni sa'a ndee ini Faraón, te tu ni onini de tno'o ka ka'an tee yun, nagua ja ni ka'an maa Jito'o.

Ni tetniuu ia Dios kue'e chiukun

²⁰ Te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Xtnee te ne'e ndakoo ron ki'in ron ka'an ron jin Faraón, chi ki'in ne'e de yute yun, te kuña'a ron nuu de: “Sua'a ka'an Jito'o: Kuandetú na ki'inkuei ñayiu ñuu rin nagua ja na vi chiñu'u ñai. ²¹ Chi nuu ja ma kuandetú ron ja ki'inkuei ñayiu ñuu rin, te tetniuu rin ndi'i nuu chiukun siki ron vi siki tee ka netniuu jin ron vi siki ñayiu ñuu ron vi nuu ve'e ron, te vi chitu ndinuu nuu chiukun ve'e ñayiu Egipto, te suni saa ni vi koo ti ndee ni nuu ni kuu ja ka oi. ²² Te kiuu yun sa'a siin rin ñuu Gosén nuu ka oo ñayiu ñuu rin, nagua ja vi ni in nuu chiukun ma koo. Saa te kuni ron ja maa rin kuu Jito'o ja oo rin nuu ñuu ya'a. ²³ Te sa'a siin rin ñuu rin jin ron. Te xtnee kuu ja kokuu tniuu ka'nu ya'a”, kuña'a ron —jiña'a ya.

²⁴ Te saa ni sa'a Jito'o. Ni kikuei ndinuu ndindujin nuu chiukun xeen ndeva'a nuu ve'e Faraón vi nuu ve'e tee ka netniuu jin de vi nii ñuu Egipto, te ni naa ja oo ñuu yun ni ka sa'a chiukun yun.

²⁵ Yun te ni kana ña Faraón jin Moisés vi Aarón, te jiña'a de:

—Kua'ankuei ni te vi soko ni kiti nuu ia Dios ni, su na kokuu nuu ñuu ya'a —jiña'a de.

²⁶ Te jiña'a Moisés:

—Masu vatuka kuu ja saa vi sa'a san, chi kiti ja vi soko san nuu Jito'o Dios san ka kuu kiti ii nuu ñayiu Egipto. Te nuu ja na vi kuni ñayiu Egipto ja ka soko san kiti ka chiñu'i, te vi ka'ni ñai jin yuu. ²⁷ Te kuini ja vi kaka san uni kiuu nuu ñu'u te'a, te saa kentakuei san nuu vi soko san kiti nuu Jito'o Dios san, nagua ni tatnuni maa ya —jiña'a de.

²⁸ Te jiña'a Faraón:

—Kuandetu san ja ki'inkuei ni ndee nuu ñu'u te'a ja vi soko ni kiti nuu Jito'o Dios ni, su ma ki'inkuei jika ndeva'a ni. Su vi kakanta'u ni ja ja'a san nuu ia Dios —jiña'a de.

²⁹ Te jiña'a Moisés:

—Vi nani ja ndekuei kunu san nuu ni, vi tata rey, te kakanta'u san nuu Jito'o ja xtnee, te vi kujioo ndinuu nuu chiukun, te ma vi koo ka ti nuu ni, te ni nuu tee ka netniuu jin ni, te ni nuu ñayiu ñuu ni. Su ma koxnda'u ka ña ni ja kokasi ni'nu ni ja ki'inkuei ñayiu ñuu san ja vi sokoi nuu Jito'o —jiña'a de.

³⁰ Yun te ni ndee Moisés nuu Faraón, te ni ndakuatu de nuu Jito'o ja ja'a Faraón. ³¹ Te ni sa'a Jito'o nagua ni jikan Moisés, te ni xtajioo ya ndi'i chiukun ja ni ka oo nuu Faraón vi nuu tee ka netniuu jin de vi nuu ñayiu ñuu de. Te ni invaa ka chiukun, tu ni kendoo. ³² Su ni sa'a ndee tuku Faraón anu de, te tu ni jandetu de ja ndekuei ñayiu Israel ki'inkuei.

9

Ni tetniuu ia Dios kue'e kiti

¹ Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Kua'an nuu Faraón, te kuña'a ron: “Sua'a ka'an Jito'o Dios ñayiu hebreo: Kuandetú na ki'inkuei ñayiu ñuu rin, nagua ja na vi chiñu'u ñai. ² Chi nuu ja ma kuandetú ron ja ki'inkuei, te junkani ron jin, ³ nuu saa, te tetniuu rin in kue'e xeen ndeva'a siki kiti ka oo yuku, siki kuai vi siki mentu vi siki kameyu vi siki isndiki vi siki ndikachi. ⁴ Su sa'a siin rin kiti ñayiu Israel jin kiti ñayiu Egipto, nagua ja ma vi kuu ni in kiti ñayiu Israel”, kuña'a ron —jiña'a ya.

⁵ Te suni jiña'a Moisés nuu Faraón:

—Ni jani Jito'o in kiuu, te kachi ya: “Xtnee sa'a rin tniuu ka'nu nuu ñuu ya'a” —jiña'a de.

⁶ Te inka kiuu tnee sua'a, te ni sa'a Jito'o ja ni ka ji'i ndi'i kiti ñayiu Egipto, su kiti ñayiu Israel, chi tu ni ji'i ni in ti. ⁷ Yun te ni tetniuu Faraón tee ni ka jinkoto kiti ñayiu Israel, te ni ka jini de ja ni invaa kiti ñayiu Israel tu na kiti ji'i. Su ni sa'a ndee ini Faraón, te tu ni jandetu de ja ndekuei ñayiu Israel ki'inkuei.

Ni tetniuu ia Dios kue'e ndi'yi xeen

⁸ Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés vi nuu Aarón:

—Vi ki'in in nuu tikoko nda'a ron yaa ja oo in nuu jitnu, te vi jin nuu Faraón, te na skanta Moisés yaa yun ichi andivi. ⁹ Te nduu yaa yun ñuyaka ja junkuei siki nii ñuu Egipto, te kii kue'e ndi'yi xeen ndeva'a ja vi koku'u ñayiu vi kiti ninii ñuu Egipto —jiña'a ya.

¹⁰ Te ni ka ki'in Moisés vi Aarón yaa in nuu jitnu, te ni jinokuei de nuu Faraón. Te ni skanta Moisés yaa yun ichi andivi, te ni kii in kue'e ndi'yi xeen ndeva'a ja ni ka oku'u ñayiu vi kiti.

¹¹ Te ña ni ka kundee ini tee tasi yun ja vi jintna'a de jin Moisés, chi suni inuu ni ka oku'u de kue'e ndi'yi xeen yun jin ndi'i ñayiu Egipto. ¹² Su Jito'o ni sa'a ndee anu Faraón, te tu ni onini de tno'o ka ka'an Moisés vi Aarón, nagua ja ni ka'an maa Jito'o nuu Moisés.

Ni sa'a ia Dios ja ni kuun xeen ñiñi

¹³ Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Xtnee te ne'e ndakoo ron ki'in ron nuu oo Faraón, te kuña'a ron: “Sua'a ka'an Jito'o Dios ñayiu hebreo: Kuandetu na ki'inkuei ñayiu ñuu rin, nagua ja na vi chiñu'u ñai. ¹⁴ Chi vitna te tetniuu rin ndi'i nuu jakue'e rin siki ron vi siki tee ka netniuu jin ron vi siki ñayiu ñuu ron, nagua ja jinkui'nu ini ron ja tu na inka ia oo na kuinio ru'un ja oo nii ñuyiu. ¹⁵ Chi nuu ja siun ka'an rin, te kuu tetniuu rin vitna jaka'nu rin siki ron vi siki ñayiu ñuu ron jin in kue'e xeen, te xnaa ña rin nuu ñuyiu nuu siun. ¹⁶ Su jandaa ja ni jandetu rin teku ron, nagua ja xne'e rin jaka'nu rin nuu ron, nagua ja saa te ndi'i ñayiu nii ñuyiu vi kuni jaka'nu kuu rin. ¹⁷ Su visi ni saa, te oo ni ron siki ñayiu ñuu rin, te tu jandetu ron ja ki'inkuei. ¹⁸ Te yun kuu ja satna tnee, te sa'a rin ja kuun ñiñi na'nu ndeva'a ja vi tu sa'un na ama kuun Egipto ndee kiuu ja ni junkoo vi guaa ndee kiuu vitna. ¹⁹ Te yun kuu ja tatnuni ja na vi tava'a kiti ron in ve'e vi ndi'i ja neva'a ron nuu ñunde'i ron, chi ndi'i ñayiu axi kiti ja ka oo nuu yuku ja tu na ve'e ka oo, te nuu kuun ñiñi siki, te ka'ni ña, kachi ya”, kuña'a ron.

²⁰ Te sava tee ka netniuu jin Faraón ni ka yu'u de tno'o ni ka'an Jito'o, te ni ka tatnuni de ja ni ka nukoo va'a tee ka jinokuechi nuu de vi kiti de ve'e de. ²¹ Su sava de, chi ni ka sa'a so'o de tno'o ni ka'an Jito'o, te ni ka xndoo de tee ka jinokuechi nuu de vi kiti de ndee yuku. ²² Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Skata nda'a ron ichi andivi, nagua ja na kuun ñiñi nii ñuu Egipto siki ñayiu vi siki kiti vi siki ndi'i yuku kuii ja oo nuu ñunde'i ka jitu Egipto —jiña'a ya.

²³ Te ni skata Moisés yutnu tuu de ichi andivi, te ni sa'a Jito'o ja ni kuun ñiñi, te vi ye'e, te kani tajan ninii ñuu Egipto ja kuun ñiñi. ²⁴ Te vi kuun ñiñi, te kani tajan, ni kuu xeen ndeva'a ja vi ni tu sa'un na ama kuu xenxeen nagua ni kuun saa, guaa ndee nuu ni junkoo jaa ñuu yun. ²⁵ Te ni skuechi ña ñiñi yun jin ndi'i ja oo nuu yuku nii ñuu Egipto, ja ni ja'ni ña jin ñayiu vi kiti, te ni skuechi ña ñiñi yun jin ndi'i yuku kuii ja oo nuu ñunde'i ka jitu, te vi tavichi tia'a ña jin ndi'i yutnu ka oo ñuu Egipto yun. ²⁶ Te maintno'o ñuu Gosén nuu ka oo ñayiu Israel, guaa tu ni kuun ñiñi yun.

²⁷ Yun te ni tetniuu Faraón ja ni ka kana ña jin Moisés vi Aarón, te jiña'a de:

—Vitna te ndakuni san yika kuechi san. Te Jito'o, chi sa'a ndaa ya, su maa san jin ñayiu ñuu san ka oo kuechi. ²⁸ Vi kakan ta'u ni ja ja'a san nuu Jito'o, nagua ja na junkani ya tajan vi ñiñi ya'a, chi ja ni kuu kua'a ndeva'a kuun, te kuandetú san ja ki'inkuei ni, te ma junkani ka ña san —jiña'a de.

29 Te jiña'a Moisés:

—Vi nani ja na ndee kunu san yu'u ñuu ya'a, te kane'e san nda'a san ichi nuu oo Jito'o, te junkuiin tajan vi ma kuun ka ñiñi, nagua ja saa, te kuni ni ja Jito'o kuu Jito'o ñunde'i ya'a. ³⁰ Su vini saa, te ja jini gua'a san ja vini maa ni, te ni tee ka netniuu jin ni, kuini ka ja vi yu'u ni'nu gua'a ni nuu Jito'o Dios —jiña'a de.

³¹ Te ni ka naa ndi'i yuku lino ja kee sa'un vi cebada, chi inka kuu yoko cebada, te lino yun, chi inka jaa ita. ³² Su triu vi centenu, chi tu nagua ni ka ndo'o, chi kuee ka jite.

³³ Te ni ndekuei Moisés nuu oo Faraón kua'ankuei de, te vi nani ja ni ka ndejioo de yu'u ñuu yun, te ni kane'e Moisés nda'a de ichi nuu oo Jito'o, te ni jinkuiin tajan vi ñiñi, te ña ni kuun ka sau ñuu Egipto. ³⁴ Su nuu ni jini Faraón ja ni junkuiin tajan vi ñiñi vi tu ka na sau kuun, te ni ndajiokuiin tuku de ni sa'a de yika kuechi. Chi ni ka sa'a ndee de anu de, maa de vi tee ka netniuu jin de. ³⁵ Te ni sa'a ndee ini Faraón, te tu ni jandetu de ja ki'inkuei ñayiu Israel, nagua ja ni ka'an Jito'o jin ma'ñu sagua Moisés.

10

Ni tetniuu ia Dios kue'e tika langosta

¹ Te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Kua'an te ka'an ron nuu Faraón, chi maa rin ni sa'a ndee ini de jin tee ka netniuu jin de, nagua ja xne'e rin nuu de taka tniuu na'nu ya'a. ² Te nagua ja suni kuu ndakani ron nuu se'e ron vi nuu señani ron naxa ni sa'a xeen rin jin ñayiu Egipto vi ndi'i tniuu na'nu ja ni sa'a rin ne'ui.

Nagua ja saa te vi kuni ron ja maa rin kuu Jito'o —jiña'a ya.

³ Yun te ni ja'ankuei Moisés vi Aarón nuu Faraón, te ka jiña'a de:

—Sua'a ka'an Jito'o Dios ñayiu hebreo: “¿Nasaa ka kiuu te saa nuu so'o ron nuu rin? Kuandetu na ki'inkuei ñayiu ñuu rin, nagua ja na vi chiñu'u ñai jin rin. ⁴ Chi nuu ja vi saa ni jasi ni'nu ron ja ki'inkuei, te xtnee sa'a rin ja kikuei tika langosta siki ñuu ron. ⁵ Te vii vi chitu nii ti nuu ñuu ya'a ja vi ma kondijin ka nuu ñu'u, te vi kaa ndi'i ti joo ka yuku kuii ja ni xndendoo ñiñi, te suni vi kaa ti ndi'i yutnu ja ka oo yuku. ⁶ Te vi chitu nii ti ini ve'e ron vi ini ve'e ndi'i tee ka netniuu jin ron vi ini ve'e ndi'i ñayiu Egipto. Te kua'a ndeva'a ti vi kokuu ja vini tu ni ka jini ndi tata ron ti, te ni ndi tata ja'nu ron, guaa ndee nuu ni jinkoo ñuu ya'a ndee kiuu vitna”, kachi ya —ka jiña'a de.

Te vi nani ni ndi'i ni ka ka'an de, te ni ndekuei de nuu Faraón kua'ankuei de. ⁷ Yun te ka jiña'a tee ka netniuu jin Faraón:

—¿Nasaa ka kiuu guaa vi kochi'i tee ya'a ñu'u ja vi koo? Kuandetu ni, vi tata rey, na ki'inkuei maa ñayiu yun vi chiñu'i Jito'o Dios mai, chi ¿a vi kuini ka ja kuni ni, vi rey, ja ñuo Egipto ja ni naa ndi'i ja oo nui? —ka jiña'a de.

⁸ Yun te ni kana tuku ña Faraón jin Moisés vi Aarón, te jiña'a de:

—Kua'ankuei ni vi chiñu'u ni Jito'o Dios ni. Su ka'an ni jin na ndee ñayiu guaa ki'inkuei jin ni —jiña'a de.

⁹ Te jiña'a Moisés:

—Ki'inkuei san jin suchi kueli san vi tee nija'nu san, vi seyii san vi sesi'i san. Ki'inkuei san jin ndikachi san vi isndiki san, chi in viko ka'nu vi sa'a san nuu Jito'o —jiña'a de.

¹⁰ Te jiña'a Faraón:

—Jito'o na koo jin maa ni nuu saa. Su nuu ja na kuandetu san ja ki'inkuei ni jin suchi kueli ni, te ja jinkona'a kaji ja ka ndakani kue'e ini ni.

¹¹ Su masu saa kokuu. Kua'ankuei maa ni ni teyii na'nu, te vi soko ni nuu Jito'o, chi yun kuu ja ka jikan ni —jiña'a de.

Te ni tatnuni Faraón ja ka kene'e nda'a ña jin Moisés vi Aarón kua'ankuei de. ¹² Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Skaa nda'a ron ichi siki ñu'u Egipto nagua ja na kikuei tika langosta, te na vi kaa ti ndi'i yuku kuui oo Egipto, na vi kaa ti ndi'i ja ni xndendoo ñiñi —jiña'a ya.

¹³ Te ni skata Moisés yutnu tuu de ichi siki ñuu Egipto, te ni sa'a Jito'o ja ni junki'i in tachi vaji ichi nuu kana nikandii siki ñuu. Yun te ninduu ninduu ni yi'i kiuu yun vi niñu niñu. Te nuu ni tuu inka kiuu, te tachi ja ni yi'i ichi nuu kana nikandii yun ndiso ña jin tika langosta. ¹⁴ Te ni ka chitu tika langosta yun nii ñuu Egipto, te ni ka jitenuu ti nii nuu ñu'u ñuu Egipto, te kua'a ndeva'a ndetnuni ti kuu ja vini tu na ama oo kua'a ndeva'a ti, te ni ma koo kua'a ka ti nuu kuee ka. ¹⁵ Te ni ka chitu ti nii ñuu yun ja vi ni ka chisa'u ti nii nuu ñu'u. Te ni ka jaa ti ndi'i yuku ja oo nuu ñu'u vi ndi'i ndia'a ja kuun nuu yutnu ja ni xndoo ñiñi. Te ni tu ni kendoo ka

ni in jakuui nuu yutnu, te ni nuu ñu'u nii ñuu Egipto.

¹⁶ Yun te ñama kuiti ni kana ña Faraón jin Moisés vi Aarón, te jiña'a de:

—Ni sa'a san yika kuechi nuu Jito'o Dios ni vi nuu maa ni. ¹⁷ Su jikanta'u san nuu ni invaa ni ka jichi vitna, ja vi kuaka'nu ini ni yika kuechi san, te vi ndakuatu ni ja ja'a san nuu Jito'o Dios ni, nagua ja visi ja na xtajioo ya kiti kuu kue'e xeen ndeva'a ja ja'ni nuu ñuu san —jiña'a de.

¹⁸ Te vi nani ni ndekuei kunu Moisés nuu Faraón, te ni ndakuatu de nuu Jito'o ja ja'a Faraón. ¹⁹ Yun te ni sa'a Jito'o ja ni junki'i in tachi ni'i ndeva'a ja vaji ichi nuu makee nikandii, te ni jiso ña jin tika langosta yun, te ni tnaa ña nuu ndute mar kua'a. Te tu ni kendoo ni invaa ka tika langosta nii nuu ñuu Egipto. ²⁰ Su maa Jito'o ni sa'a ndee ini anu Faraón, te tu ni jandetu de ja ndekuei ñayiu Israel ki'inkuei.

Ni sa'a ia Dios ja ni kunee ñuu Egipto

²¹ Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Kane'e nda'a ron ichi andivi, nagua ja na koo ñunee nii Egipto vi na tno'o ni jate tnuu janee ja vi kuu ke'e in ñayiu —jiña'a ya.

²² Te ni kane'e Moisés nda'a de ichi andivi, te ni kunee vi na tno'o ni jate tnuu nii ñuu Egipto nuu uni kiuu. ²³ Te ni in ñayiu ña ni kuu ka vi kuni tna'a kuikin, te ni in ñayiu ña ni kuu ka ja ndakoi nuu ka oi yun nuu uni kiuu. Su ndia ñayiu Israel, chi ye'e ve'e nuu ka oi.

²⁴ Yun te ni kana ña Faraón jin Moisés, te jiña'a de:

—Kua'ankuei ni te vi chiñu'u ni Jito'o, te suni kua'ankuei ni jin se'e ni, su maintno'o ni ndikachi ni vi isndiki ni, guaa vi kendoo ti ya'a —jiña'a de.

²⁵ Su jiña'a Moisés:

—Maa ni chi suni taa ni kiti vi soko san vi kiti vi teñu'u san nuu Jito'o Dios san ja vi chiñu'u san ya. ²⁶ Te suni ki'inkuei san jin kiti san, te ni invaa xiin tnii ti ma vi kendoo, chi ne'u maa ti vi kaji san kiti vi soko san nuu Jito'o Dios san. Te ja vitna chi tu ka jini san na kiti vi jiniu'u san ja vi soko san nuu Jito'o san, guaa ndee na kentakuei san ndee yun —jiña'a de.

²⁷ Su maa Jito'o ni sa'a ndee ini anu Faraón, te tu ni jandetu de ja ki'inkuei ñayiu Israel. ²⁸ Te jiña'a Faraón nuu Moisés:

—Ndee ni te kua'an ni te koto gua'a ni maa ni ja ma kuni uun ka ña ni jin san, chi nani kuu kiuu ja kuni ña ni jin san, te kuu ni —jiña'a de.

²⁹ Te jiña'a Moisés:

—Vatuka ka'an ni, chi ma kuni uun ka ña san jin ni —jiña'a de.

11

Kaxtno'o Moisés ja vi kuu ndi'i se'e xtnañu'u ñayiu Egipto

¹ Te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Tetniuu ka rin invaa ka jakue'e siki Faraón vi siki ñuu Egipto. Te yatai yun, te siaa ña de ja ki'inkuei ron, te masu nani ja siaa ña de, chi vi kene'e nda'a ña de jin ndi'i ron ja ki'inkuei ron.

² Su vitna te ka'an jin ñayiu Israel ja in in teyii

vi ñasi'i na vi kakain nuu ñayiu ka oo yatni jin ndatniuu kuu oro vi plata —jiña'a ya.

³ Te ni sa'a Jito'o ja ni ka ka'an vii ka ka'an va'a ña ñayiu Egipto jin ñayiu Israel. Te suni saa tee ka netniuu jin Faraón vi ndi'i ñayiu ñuu Egipto ni ka onee yiñu'u ndeva'a de nuu Moisés.

⁴ Te jiña'a Moisés nuu Faraón:

—Sua'a ka'an Jito'o: “Sau ñuu jakuaa, te ya'a rin nii ñuu Egipto. ⁵ Te vi kuu ndi'i se'e xtnañu'u ñayiu Egipto, ndee se'e xtnañu'u maa Faraón ja vitna nukoo de nuu tatnuni de, te ndee se'e xtnañu'u ña'a jinokuechi ja satniuu nuu molinu, te suni vi kuu ndi'i se'e xtnañu'u kiti. ⁶ Te vi nii ñuu Egipto vi nda'i vi kana ñayiu, ja vini tu na ama ka sa'a nda'ui, te ni ma koo sa'un ka tno'o suchi ini yun nuu kuee ka. ⁷ Su ndia ja ndi'i ñayiu Israel, chi vini in ti'ina ma vi jia'an ndee ña ti jin, te ni jin kiti ka neva'i. Saa te vi kuni ron ja Jito'o, chi sa'a siin ya ñayiu Egipto jin ñayiu Israel”, kachi ya. ⁸ Saa te jakuei ndi'i tee ka netniuu jin ni, te vi jinkuiin jiti de nuu san, te vi kakanta'u de: “Kua'ankuei maa ni jin ndi'i ñayiu ñuu ni ja ka ndikin ña jin ni”, vi kachi de. Te nuu na kuu siun, te kekuei san ki'inkuei san —jiña'a de.

Te vi kiti xeen ini Moisés, te ni ndee de nuu Faraón kua'an de. ⁹ Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Ma konini Faraón tno'o ka ka'an ron, su saa nagua ja sa'a kua'a ka rin tniuu na'nu nuu ñuu Egipto —jiña'a ya.

¹⁰ Te visi ni ka sa'a Moisés vi Aarón ndi'i tniuu na'nu ya'a jin nuu Faraón, su maa Jito'o

ni sa'a ndee ini anu Faraón, te tu ni jandetu de ja ndekuei ñayiu Israel ñuu de.

12

Ni ka sa'a ñayiu Israel viko pascua

¹ Te ni ka'an Jito'o nuu Moisés vi nuu Aarón nuu ni ka oo de ñuu Egipto, te jiña'a ya:

² —Yoo ya'a kokuu in yoo ka'nu ka nuu in in maa ron, te kokuu na kuinio yoo xtnañu'u ja ndaki'in kuia. ³ Vi ka'an nuu ndi'i ñayiu ñuu Israel, te vi kuña'a ron sua'a: “Ja kiuu uxi yoo ya'a, te in in maa teyii na vi kakuiko de in in lelu nakuu nakuu nasaa maa de ka oo in in ve'e. ⁴ Su nuu ja joo kuiti de oo in ve'e, te ma ndi'i in ti ja vi kaa de nuu saa, te na vi kana de ñayiu ka oo yatni jin de, te na vi kaa in ni de kuñu ti, te vi ka'nde de nakuu nakuu nasaa maa ñayiu ka kuu ja vi kai vi nasaa kuñu vi kundee in in mai ja vi kai. ⁵ Te kiti yun na kokuu ti kiti in kuia, in kiti yii ja tu na ndee ku'u ti, te kiti vi kaji ron yun na kokuu ti in lelu axi in litu. ⁶ Te vi tava'a ron ti ndee kiuu uxi kuun yoo ya'a, te kiuu yun guaa ndi'i tee Israel vi ka'ni ti nuu mañini sua'a. ⁷ Te vi ki'in ron niñi ti, te vi chi'i ron nuu nduu marku ye'e ron vi nuu yutnu ndita ichi siki ye'e ve'e nuu vi kaa ron kuñu ti. ⁸ Te jakuaa yun vi kaa ron kuñu ja chio'o tavi nuu ñu'u, vi kaa ron jin xtaa vixin ja tu na levadura yi'i vi jin yuku ugua. ⁹ Te ma vi kaa ron kuñu yi'i, te ni ja chio'o jin ndute, chi na chio'o tavi ndi'i ti jin yiki xini ti vi nda'a ti vi jiti ti nuu ñu'u. ¹⁰ Te ma vi xndendoo sa'un ka ron ja kokuu inka kiuu. Te

nuu ja nagua ndoo ka ja kokuu inka kiuu, te vi teñu'u ron. ¹¹ Te vi ka ni'nu ron sa'un ron vi ka yi'i ron ndijan ron, te ka jaa ron, te vi ka nee ron yutnu ka tuu ron, te ñama vi kaa ron kuñu ti, chi viko pascua maa Jito'o kuu. ¹² Te jakuaa yun ya'a rin nii ñuu Egipto, te ka'ni rin ndi'i se'e xtnañu'u ñayiu Egipto vi se'e xtnañu'u kiti, te tetniuu rin tnundo'o vi tna'a ndi'i chu'chi ka oo Egipto. Te maa rin kuu Jito'o ja ka'an rin tno'o ya'a.

¹³ 'Te niñi yun kokuu seña ja kuni rin na ndee ve'e ka oo ron, te nuu kuni rin niñi yun, te ya'a jiioo rin ki'in rin nuu ka'ni rin ñayiu Egipto. Saa te tu nagua vi ndo'o ron jin kue'e ja ja'ni yun. ¹⁴ Te kiuu ya'a kuu ja vi kondaka'an ron, te vi kosa'a ron in viko ka'nu ja ka nee yiñu'u ron nuu maa rin ja kuu rin Jito'o. Te na kokuu in costumbre ja siun ni vi kosa'a ron viko ya'a, te vi kondakaxtno'o ron nuu ndikin tata ron ja vi kosa'i. ¹⁵ Te uja kiuu vi kokaa ron xtaa vixin ja tu na levadura yi'i. Te yun guaa ndee kiuu xtnañu'u vi xtajioo ndi'i ron levadura ja ka oo ve'e ron, chi nani kuu ñayiu ja jaa ja yi'i levadura ndee kiuu xtnañu'u jin ndee kiuu kuu uja, te na kujioi ja ma koo kai nuu ñuu ñayiu Israel. ¹⁶ Te kiuu xtnañu'u vi kondututu ron ja vi kochiñu'u ron ia Dios. Te suni saa ni inka kiuu kuu uja. Te kiuu yun guaa ma kuu ja vi kosatniuu ron, chi maa ni ja vi sava'a ron nagua vi kaa in in ñayiu guaa kuu vi sa'a ron. ¹⁷ Te vi kosa'a ron viko xtaa vixin ja tu na levadura yi'i, chi kiuu yun kuu ja ni ndene'e ña rin jin ndi'i ron nuu ñuu Egipto. Te vi kosa'a ron viko kiuu yun ja kuu in ja tatnuni rin ja vi kondakaxtno'o ron nuu ndikin tata ron ja

kokuu in costumbre ja koo nikuii nikani. ¹⁸ Te vi kokaa ron xtaa vixin ja tu na levadura yi'i ndee nuu jañini kiuu uxi kuun yoo xtnañu'u jin guaa ndee jañini kiuu oko in maa yoo yun. ¹⁹ Te uja kiuu guaa ma koo levadura ve'e in in maa ron, chi nani kuu ñayiu ja jaa ja yi'i levadura, te kujioi ja ma koo kai nuu ñuu ñayiu Israel, a kuu ñayiu jikanuu nda'u axi kuu maa ñayiu Israel. ²⁰ Ma vi kaa ron ni in ja yi'i levadura. Te ndee ni nuu ni kuu ja ka oo ron, te vi kokaa ron xtaa vixin ja tu na levadura yi'i" —jiña'a ya.

²¹ Yun te ni ndaxtutu ña Moisés jin ndi'i tee ka kuu nija'nu nuu ñayiu Israel, te jiña'a de:

—Kua'ankuei ni te vi kaji ni in lelu ja vi kaa ñayiu ve'e ni, te vi ka'ni ni ti nagua ja na vi sa'o viko pascua. ²² Te vi tnaa ni niñi ti nuu in tija'an, te vi ki'in ni in tnii nda'a tnu hisopo, te vi xtajin ni jin niñi yun. Te vi chi'i ni nduu marku ye'e ni vi nuu yutnu ndita ichi siki ye'e ni jin niñi ja ni ka tnaa ni nuu tija'an yun. Te ni in ni ma kekuei ni ve'e ni guaa ndee na tuu inka kiuu. ²³ Chi ya'a Jito'o ja ka'ni ya ñayiu Egipto, te nuu kuni ya niñi ja ka ndaa nuu marku ye'e yun, te ya'a jiioo Jito'o ve'e yun ki'in ya. Te ma kuandetu ya ja kiuu ia ja'ni ini ve'e in in maa ni ja ka'ni ña ya.

²⁴ Te vi kuantno'o ni tno'o ja kaxtno'o san ya'a, chi in costumbre kokuu nikuii nikani nuu maa ni vi nuu ndikin tata ni. ²⁵ Te nuu jinokuei ni vi koo ni nuu ñu'u ja taa Jito'o nagua ni kee yu'u ya, te vi kosa'a ni viko ya'a. ²⁶ Te nuu ka jikan tno'o ña se'e ni: “¿Naxa kei viko ja ka sa'o ya'a?”, ²⁷ te vi kuña'a ni: “Kiti ya'a ka soko rin nuu viko pascua maa Jito'o, chi nani ka oo rin ñuu Egipto,

te ni ya'a jioo ya ve'e ñayiu Israel kua'an ya ja ni ja'ni ya ñayiu Egipto. Su ni skaku ya ñayiu ve'o", vi kuña'a ni —jiña'a de.

Yun te nuu ni ka onini ñayiu Israel tno'o yun, te ni ka chindei de xini de ja ni ka chiñu'u de ya. ²⁸ Te kuano'okuei de, te ni ka sa'a de ndi'i nagua ni tatnuni maa Jito'o nuu Moisés vi nuu Aarón.

Ni ka ji'i se'e xtnañu'u ñayiu Egipto

²⁹ Yun te nuu sau ñuu jakuaa, te ni ja'ni Jito'o ndi'i se'e xtnañu'u ñayiu Egipto, ndee se'e xtnañu'u Faraón ja nukoo de nuu mesa ja tatnuni de vi ndee se'e xtnañu'u tee yi'i vekaa vi suni ndi'i se'e xtnañu'u kiti. ³⁰ Te ni ka ndakoo maa Faraón jin tee ka netniuu jin de vi ndi'i ñayiu Egipto maa jakuaa yun, te vi ka nda'i ka kana ñayiu nii ñuu Egipto, chi tu na in ve'e ja koka'on ja tu na in ndiyi katuu. ³¹ Te vi nuu jakuaa yun ni kana ña Faraón jin Moisés vi Aarón, te jiña'a de:

—Kua'ankuei ni vitna ñu'ni ndekuei ni ne'u ñayiu ñuu san, te kua'ankuei maa ni vi ndi'i ñayiu Israel ja vi chiñu'u ni Jito'o, nagua ni ka ojikan ni nuu san. ³² Suni vi kuaka ni ndikachi ni vi isndiki ni, nagua ni ka ojikan ni nuu san, te kua'ankuei ni. Te vi kakanta'u ni nuu ia Dios ja sa'a vii sa'a va'a ña ya jin san —jiña'a de.

³³ Te ni ka xnuu ña ñayiu Egipto jin ñayiu Israel, nagua ja ñama na ndekuei nuu ñuu yun, chi ni ka kachi:

—Nuu ja ma ki'inkuei de te ndi'o vi kuu. ³⁴ Yun te ni ka ki'in ñayiu Israel tija'an ka ñu'u yujain ja kuini ka vi sakai levadura, te ni ka tniutui in sa'un, te ka chisokoi kua'ankuei. ³⁵ Te ni ka

sa'a ñayiu Israel nagua ni tatnuni Moisés, te ni ka jikain nuu ñayiu Egipto ndatniuu kuu oro vi plata vi sa'un. ³⁶ Te ni sa'a Jito'o ja ni ka ka'an vii ka ka'an va'a ña ñayiu Egipto jin ndi'i ñayiu Israel, te ni ka jiña'i ndi'i nagua ka jikan ñayiu Israel. Saa te ni ka kindei ja ka neva'a ñayiu Egipto yun.

Ni ndekuei ñayiu Israel ñuu Egipto

³⁷ Yun te ni ndekuei ñayiu Israel ñuu nani Ramesés, te kua'ankuei ichi ñuu nani Sucot. Kua'ankuei ndee iñu ciento mil teyii ja ka jika ja'a de, te ni tu ni ka ka'u suchi kueli. ³⁸ Te suni kua'ankuei ñayiu Israel jin kua'a ndeva'a ka ñayiu ndi'i ni nuu, vi kua'a ndeva'a ndikachi vi isndiki. ³⁹ Te jin yujan ja kua'ankuei jin Egipto ni ka chio'i xtaa vixin ja tu na levadura yi'i, chi kuini ka ja vi chi'i levadura yujan yun, chi vini ni ka kene'e ña ñayiu Egipto ñuu yun, te ni ña ni ka kuñamai ja vi sava'i ndei vi kai.

⁴⁰ Te kuia ja ni ka oo ñayiu Israel nuu ñuu Egipto kuu kuun ciento oko uxi kuia. ⁴¹ Te vi maa kiuu ja jino kuun ciento oko uxi kuia, te ndi'i ñayiu maa Jito'o ni kekuei ñuu Egipto, te yukun kani kuiti kua'ankuei. ⁴² Te jakuaa yun ni ojito niñu ña Jito'o nagua ja ndene'e ña ya jin ñayiu Israel nuu ñuu Egipto yun. Te yun kuu ja vi kondito niñu ñayiu Israel ja vi koi jin ya, chi jakuaa maa Jito'o kuu, te suni saa ni vi kosa'a ndikin tatai nuu kuia nuu kuia.

Na ñayiu ka kuu ja kuu vi sa'a viko pascua

⁴³ Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés vi nuu Aarón:

—Ya'a kuu in ja tatnuni rin ja koo nuu viko pascua. Ni in tee inka ñuu ma kuu kaa de kuñu kiti ka soko ron ya'a. ⁴⁴ Su ndi'i teyii inka ñuu ja ka ndakuaan ron jin xu'un ron ja vi kunukuechi de nuu ron, guaa kuu vi kaa de kuñu ti nuu ja ja ni ka chitnuni ron nuu yiki kuñu de ama ka. ⁴⁵ Su ni in tee inka ñuu axi tee satniuu, te ka tniuya'u ron de jin xu'un ron, ma kuu vi kaa de kuñu kiti ya'a. ⁴⁶ Te vi kaa ron kuñu ti maa ni ini ve'e, te ma vi kene'e ron ni invaa pedasu kuñu ti ye'e, te ni ma vi ka'nu ron yiki ti. ⁴⁷ Te ndi'i ñayiu ñuu Israel vi kosa'a viko pascua ya'a. ⁴⁸ Su nuu ja ndee in tee inka ñuu ja ka oo jin ron kuini de ja sa'a de viko pascua nuu Jito'o, te xtnañu'u ka na chitnuni de nuu yiki kuñu de vi nuu yiki kuñu ndi'i tee ka oo ve'e de. Yun te saa kuu sa'a de viko pascua yun, chi kokuu de na kuinio maa in tee ñuu ron. Su ma kuu vi kaa ni in tee ja tu yitnuni nuu yiki kuñu de. ⁴⁹ Te inuu ni ley vi koneva'a maa tee Israel jin tee inka ñuu ja ka oo ne'u in in maa ron —jiña'a ya.

⁵⁰ Te saa ni ka sa'a ñayiu Israel, ndi'i nagua ni tatnuni maa Jito'o nuu Moisés vi nuu Aarón.

⁵¹ Te vi maa kiuu yun ni ndene'e ña Jito'o jin ñayiu Israel nuu ñuu Egipto, te vi yukun kani kuiti kua'ankuei.

13

Vi soko ñayiu kiti nuu ia Dios ja ja'a se'e xtnañu'i

¹ Yun te ni ka'an Jito'o nuu Moisés, te jiña'a ya:

² —Vi sa'a siin ron se'e xtnañu'u ron, chi ndi'i seyii ñayiu Israel ja ka kaku xtnañu'i chii si'i kuu

kuenta maa rin. Te suni saa ni ndi'i kiti yii ja kaku xtnañu'u ti kuu kuenta maa rin —jiña'a ya.

³ Yun te jiña'a Moisés nuu ñayiu ñuu de:

—Vi kona'a ni kiuu ya'a ja ni ndekuei ni Egipto, ñuu nuu ni ka ojinokuechi ni, chi ni ndene'e ña Jito'o nuu ni ka oo ni yun jin ndi'i jaka'nu maa ya. Te yun kuu ja ma vi kaa ni xtaa vixin ja yi'i levadura. ⁴ Te kiuu ja ni ndekuei maa ni vitna kuu yoo Abib. ⁵ Te maa yoo ya'a vi kosa'a ni viko nuu na nusia'a ña Jito'o nuu ñu'u ñuu ñayiu cananeo vi ñayiu heteo vi ñayiu amorreo vi ñayiu heveo vi ñayiu jebuseo, ñu'u nuu ni kee yu'u ya nuu ndi nija'nu ni ja taa ya nuu ni, ñu'u nuu kee kua'a ja vi kaa vi ko'o ni. ⁶ Te uja kiuu vi kokaa ni xtaa vixin ja tu na levadura yi'i, te kiuu kuu uja yun vi sa'a ni viko ja ka chiñu'u ni Jito'o. ⁷ Te vi kokaa ni xtaa vixin ja tu na levadura yi'i ne'u ndi uja kiuu yun, te ma koo sa'un levadura nuu ve'e ni, te ni nii ñuu ni, ma koo levadura. ⁸ Vi kondakani ni kiuu ya'a nuu se'e ni, te vi kokuña'a ni: “Sua'a ka sa'a rin, chi ka ndaka'an rin naxa ni sa'a ña Jito'o jin rin na ni ndekuei rin ñuu Egipto”, vi kokuña'a ni. ⁹ Te viko ya'a na kokuu na kuinio in seña ja kondee nuu nda'a ni axi tnee ni, nagua ja vi kondaka'an ni, te na koo Ley Jito'o nuu yu'u ni, chi jin jaka'nu ndeva'a maa Jito'o, te ni ndene'e ña ya nuu ñuu Egipto. ¹⁰ Te yun kuu ja vi kosa'a ni viko ya'a nuu kuia nuu kuia mamaa yoo vi kiuu nagua ja ni kaxtno'o san.

¹¹ 'Te nuu na junsia'a ña Jito'o jin ni nuu ñu'u ñuu ñayiu cananeo, ja taa ya ñu'u yun nagua ni kee yu'u ya nuu ni vi nuu ndi nija'nu ni, ¹² te

vi sa'a siin ni ndi'i seyii ni ja ka kaku xtnañu'i chii si'i, na kokuu kuenta maa Jito'o, vi ndi'i kiti yii ja ka kaku xtnañu'u ti chii si'i ti, chi kuenta maa Jito'o ka kuu ti. ¹³ Su ndi'i se'e xtnañu'u in mentu si'i, chi kuu vi skaku ni'nu ni ti jin in lelu. Su nuu ja ma vi soko ni lelu yun, te vi ka'nu ni sukun mentu luluu yun ja na kuu ti. Te suni vi soko ni in kiti ja vi skaku ni'nu ni in in seyii xtnañu'u ni. ¹⁴ Te nuu na vi kakan tno'o ña se'e ni jin ni xtnee isa: “¿Naxa kei ja sia'a ka sa'a ni?”, te vi kuña'a ni: “Saa chi jin jaka'nu ndeva'a Jito'o te ni ndene'e ña ya Egipto, ñuu nuu ni ka ojinokuechi rin, ¹⁵ chi na ni sa'a ndee Faraón ini anu de ja tu ni jandetu de ja ndekuei rin ñuu yun, te ni ja'ni Jito'o ndi'i seyii xtnañu'u ñayiu Egipto vi ndi'i se'e xtnañu'u kiti ñayiu ñuu yun. Te ja ja'a yun guaa ka soko rin nuu Jito'o ndi'i kiti yii ja ka kaku xtnañu'u ti, vi ka soko rin in kiti nuu ya ja ka skaku ni'nu rin seyii xtnañu'u rin”, vi kuña'a ni nuu se'e ni. ¹⁶ Te jin ja ka sa'a ni yun na kokuu na kuinio in seña ja kondee nuu nda'a ni axi tnee ni, nagua ja vi kondaka'an ni, chi jin jaka'nu ndeva'a maa Jito'o, te ni ndene'e ña ya nuu ñuu Egipto —jiña'a Moisés.

Jito ña ia Dios jin ñayiu Israel

¹⁷ Yun te nuu ni jandetu Faraón ja ni ndekuei ñayiu ñuu Israel kua'ankuei, te tu ni ondeka ña ia Dios ja ki'inkuei ichi kua'an nuu ñu'u ñuu ñayiu filisteo ja kuu ichi yatni ka, chi ni kachi ia Dios: “Kana saa vi ndatna'u ini ñayiu Israel nuu vi kuni ja vi kaxin tna'i, te vi ndajiokuiin ñuu Egipto”. ¹⁸ Yun guaa ni sa'a ia Dios ja ni ka

jionduu ñayiu Israel ichi kua'an nuu ñu'u te'a ja kua'an ichi mar kua'a. Te vi yukun kani kuiti ni ndekuei ñayiu Israel ñuu Egipto na kuinio ja vi kaxin tna'i. ¹⁹ Te suni ni ndakuiso Moisés yiki José, chi ndee ama ka ja kuu de ni sa'a de ja ni ka kee yu'u ñayiu Israel nuu ni jiña'a de sua'a: “Vi jandaa ja nuu kuee ka, te ndikoto ña ia Dios jin ni, te nuu na ndene'e ña ya, te vi tanunda'a ni vi ndaki'in ni yiki san ki'inkuei jin ni”, jiña'a de.

²⁰ Yun te ni kekuei ñayiu Israel ñuu Sucot, te ni ka jindoi Etam nuu keja'a ja kiuu nuu oo ñu'u te'a. ²¹ Te yoxno'o maa Jito'o nuu ñayiu Israel kua'ankuei, te tno'o nduu oo viko kani ja kaxtno'o na ichi ki'inkuei, te tno'o jakuaa oo in ñu'u kani ja ye'e nuu kua'ankuei. Saa te kuu ka jikai tno'o nduu vi tno'o jakuaa. ²² Te tu ni kujioo sa'un viko kani yun nuu ñayiu Israel tno'o nduu, te ni ñu'u ja ye'e tno'o jakuaa.

14

Ni sondikin ña Faraón jin ñayiu Israel

¹ Yun te ni ka'an Jito'o nuu Moisés, te jiña'a ya:

² —Kuña'a nuu ñayiu Israel ja na vi kuikoi, te na vi jindoi yatni Pi-hahiro, ma'ñu Migdol jin ndute mar, ichi kua'an Baal-zefón. Te nuu jinokuei yun, te na vi koi yatni yu'u ndute mar yun. ³ Chi saa te koka'an Faraón ja tu ka jini ñayiu Israel na ichi ki'inkuei, te ni jasi ña ñu'u te'a jin. ⁴ Te sa'a ndee rin ini anu Faraón, te sondikin ña de jin ron, saa te vi ka'an ñayiu ja ia ka'nu ndeva'a kuu rin jin ma'ñu sagua Faraón

vi ndi'i soldado de, nagua ja saa te vi kuni ñayiu Egipto ja maa rin kuu Jito'o —jiña'a ya.

Te ni ka sa'a ñayiu Israel nagua ni ka'an ya.

⁵ Yun te ni ka kaxtno'o nuu rey Faraón ja ni ka jino yu'u ñayiu Israel kua'ankuei, te ni ka ndasama ini Faraón jin tee ka netniuu jin de siki ñayiu Israel, te ni ka kachi de:

—¿Nau ja sia'a kaa ja ni ka sa'o ioo ni ka jandetuo ja kua'ankuei ñayiu Israel, te ma vi kunukuechi kai nuu? —ka kachi de.

⁶ Te ni tatnuni Faraón ja ni ka sava'a carreta de, te ni jaka de ñayiu ñuu de ja ka oi ja vi kaxin tna'i. ⁷ Te suni ni jaka de iñu ciento carreta ja ni kaji maa de vi ndi'i carreta ja ka oo Egipto, te in in nuu carreta yun kua'ankuei in in capitán. ⁸ Te ni sa'a ndee Jito'o ini anu Faraón, rey Egipto, te ni sondikin de ñayiu Israel, visi ni ndekuei ñayiu Israel ñuu yun jin jaka'nu maa ia Dios.

⁹ Te ni ka sondikin ña ñayiu Egipto jin ndi'i kuai vi carreta Faraón, vi tee ka yoso kuai vi ndi'i soldado de, te ni ka jintna'a ña de nuu ka oo ñayiu Israel yatni yu'u ndute mar xiin Pihahiro, ichi nuu kua'an Baal-zefón. ¹⁰ Te nuu mavikuyatni Faraón, te ni ka jini ña ñayiu Israel ja kua'ankuei ñayiu Egipto ka sondikin ña jin, te ni ka yu'u ndeva'i, te ni ka kana jai nuu Jito'o. ¹¹ Yun te ka jiña'i nuu Moisés:

—¿A tu na yau ñaña oo Egipto, axi nau ja ni ndene'e ña ni yun ja na vi kuu san nuu ñuu te'a ya'a? ¿Nau ja sia'a kaa ja ni sa'a ña ni ja ni ndene'e ña ni Egipto? ¹² Te ¿a masu yun kuu ja ni ka oka'an san Egipto nuu ni ka okachi san: “Ma kiunduu ni nuu tniuu ka sa'a san. Na vi

kunukuechi maa san nuu ñayiu Egipto, chi gua'a ka kuu ja vi kunukuechi san nuu ñayiu Egipto, masu ja vi kuu san nuu ñu'u te'a ya'a"? —ka jiña'i.

¹³ Su jiña'a Moisés nuu ñayiu ñuu yun:

—Ma vi koyu'u ni. Vi koyutnu ni, te vi kondia'a ni naxa skaku ni'nu ña Jito'o jin ni vitna, chi ma vi ndakuni sa'un ka ni ñayiu Egipto ja ka ndia'a ni vitna. ¹⁴ Te ma vi kondi'ni ni, chi maa Jito'o kaxin tna'a ya ja ja'a ni —jiña'a de.

¹⁵ Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—¿Nau ja kana jaa ron nuu rin? Kuña'a nuu ñayiu Israel ja na vi kakai ki'inkuei. ¹⁶ Te kane'e yutnu tuu ron, te skata nda'a ron ichi siki ndute mar jian, te na te'nde de nagua ja na vi ya'a ñayiu Israel nuu ñu'u yichi ma'ñu sagua ndute mar. ¹⁷ Te sa'a ndee rin ini anu ñayiu Egipto nagua ja na kiukuei de vi sondikin ña de jin ron, te sa'a ka'nu rin maa rin jin ma'ñu sagua Faraón vi jin ndi'i soldado de vi carreta de vi tee ka yoso kuai de. ¹⁸ Saa te vi kuni ñayiu Egipto ja maa rin kuu Jito'o, nuu na sa'a ka'nu rin maa rin jin ma'ñu sagua Faraón vi carreta de vi ñayiu ka yoso kuai de —jiña'a ya.

¹⁹ Te vi nuu saa ni ndasama ia jinokuechi nuu Dios ja ni oyoxno'o ya nuu ñayiu Israel, te ni nukuiin tandikin ya ichi yata nuu kua'ankuei. Te suni saa ni viko kani ja ni oyoxno'o ichi nui ni ndasama, te ni nukuiin tandikin ichi yata nuu kua'ankuei. ²⁰ Te ni jinkoo viko kani yun ma'ñu sagua nuu ka oo ñayiu Egipto jin nuu ka oo ñayiu Israel. Te ni sa'a viko yun ja ni oo inee nuu ka oo ñayiu Egipto, su ni oo ye'e nuu ka oo ñayiu

Israel. Te yun guaa tu ni kuu ja vi juntna'a ña ñayiu Egipto jin ñayiu Israel niñu niñu jakuaa yun.

Ni ka ya'a ñayiu Israel nuu ndute mar kua'a

²¹ Yun te ni skata Moisés nda'a de ichi siki ndute mar, te ni sa'a Jito'o ja ni jinki'i in tachi ni'i ja vaji ichi nuu kana nikandii niñu niñu jakuaa yun. Te ni te'nde sagua ndute yun ja ni nune in ichi ja kuu ñu'u yichi ma'ñu sagua de. ²² Yun te ni kiukuei ñayiu Israel nuu ñu'u yichi ma'ñu sagua ndute mar, te ni jinkituu ndute yun na kuinio in yika ve'e ichi nda'a kua'a vi ichi nda'a satni. ²³ Te suni ni kiukuei ñayiu Egipto jin ndi'i tee ka yoso kuai Faraón vi carreta de vi kuai de ja ni ka sondikin de ñayiu Israel ndee sagua nuu ndute mar. ²⁴ Su nuu matuu, te ni ndia'a Jito'o nuu kua'ankuei ñayiu Egipto ndee nuu ñu'u kani vi nuu viko kani nuu oo ya, te ni skunu nuu ini ya ñayiu Egipto. ²⁵ Te ni sa'a ya ja ni ka tnii nda'a carreta yun, te ña ni kuu ka ja ki'inkuei ñama de. Yun te ka kachi tee Egipto:

—Na vi kunu yu'o nuu ñayiu Israel, chi jaxin tna'a maa Jito'o jion ja ja'a ñayiu Israel —ka kachi de.

Ni skaku ni'nu ia Dios jin ñayiu Israel

²⁶ Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Skaa nda'a ron ichi siki ndute mar, nagua ja na ndajiokuiin ndute yun siki ñayiu Egipto vi siki carreta de vi siki kuai de —jiña'a ya.

²⁷ Yun te ni skaa Moisés nda'a de ichi siki ndute mar, te nuu ni tuu, te ni ndajiokuiin ndi'i ndute yun ja ni nuku'un de nagua ñu'u maa de. Te

nuu ni ka nduku ñayiu Egipto ja vi kunu yu'u de, te ni ka junkuntna'a de jin ndute mar. Saa ni kuu ja ni tnaa ña Jito'o jin ñayiu Egipto sagua nuu ndute mar yun. ²⁸ Te nuu ni ndiokuiin ndute yun nagua ñu'u maa de, te ni chisa'u de carreta vi kuai vi ndi'i soldado Faraón ja ni kiukuei nuu ndute mar ja ni ka sondikin ña jin ñayiu Israel. Te ni invaa tee Egipto yun, tu ni kendoo de ja koteku de. ²⁹ Su ndia ñayiu Israel, chi ni ka ya'i nuu ñu'u yichi ma'ñu ndute mar, te ni jinkituu ndute yun na kuinio in yika ve'e ichi nda'a kua'a vi ichi nda'a satni.

³⁰ Saa ni kuu ja ni skaku ni'nu ña Jito'o jin ñayiu Israel kiuu yun nuu nda'a ñayiu Egipto. Te ni ka jini ñayiu Israel yiki kuñu ñayiu Egipto ja ka nduei yu'u ndute mar yun. ³¹ Te nuu ni ka jini ñayiu Israel jaka'nu ndeva'a Jito'o ja ni sa'a ya siki ñayiu Egipto, te ni ka yu'u ni'nu ña ñayiu ñuu Israel jin Jito'o, te ni ka kandija ñai jin ya vi jin Moisés, tee jinokuechi nuu ya.

15

Yaa ja ni ka jita Moisés

¹ Yun te ni ka jita Moisés jin ñayiu Israel yaa ya'a ja ka chiñu'u de Jito'o, te ka jiña'a de:

Vi kata maa san nuu Jito'o,
chi vii ndeva'a ni kundee ya.

Ni tnaa ya kuai vi tee yoso ti nuu ndute mar.

² Jito'o kuu ia taa jandakui san vi yaa jita san.

Maa ya kuu ia ni skaku ni'nu ña jin san.

Maa ya kuu ia Dios san, te chiñu'u san ya.

Te suu ya kuu ia Dios tata san, te sa'a ka'nu san ya.

³ Jito'o kuu ya na kuinio in tee jaxin tna'a
Te Jeovaa kuu sivi ya.

⁴ Te ni tnaa ya carreta Faraón vi soldado de nuu
ndute mar.

Te ni ka ndani'ni xnii capitán gua'a ka nuu ndute
mar kua'a.

⁵ Ni ka jinkisa'u de ndee ka'a ndute,
te ni ka kunjino de ndee nuu kunu ka na kuinio
in kava.

⁶ Te nuu nda'a kua'a ni, vi Jito'o, oo jandakui ni
vi jaka'nu ni.

Te jin nda'a kua'a ni, vi Jito'o, te ni xnaa ni ñayiu
ka ka'an u'u ña.

⁷ Te jin jaka'nu ndeva'a ni, te ni skanakau ni
ñayiu ka ndakoo siki ni.

Ni tetniuu ni ja kiti ini ni, te ni ka kai na kuinio
ndayo'o.

⁸ Chi ni tiutachi ni, te ni ndututu ni ndute ni ndaa
sukun de

na kuinio in yika ve'e.

Te ni nduu yuu ndee ka'a ndute ma'ñu sagua
mar.

⁹ Te ni ka kachi tee ka ka'an u'u ña:

“Na vi kondikion guaa ndee na vi jintna'o jin,

te na vi ndaka'ndeo nagua vi kindeo

guaa ndee na vi ndenuu inio.

Te na vi kene'o yuchi kanio, te vi jin nda'a mao
na vi xnao jin”

ka kachi de.

¹⁰ Su ni tiutachi ni ndute mar, te ni chisa'u ña de
jin.

Te ni ka sa'u de na kuinio kaa vee ndeva'a nuu
ndute ndakui ndeva'a yun.

11 Tu na inka ia na kuinio maa ni, vi Jito'o, ne'u chu'chi.

Te ni tu na in ia ii vi ia ka'nu na kuinio maa ni.
Chi sa'a ni tniuu ja ioo ndeva'a kaa, vi tniuu ja luu ndeva'a kaa.

12 Ni skaa ni nda'a kua'a ni,
te ni koko ña ñu'u jin ñayiu Egipto.

13 Te jin janda'u ini ni
ndeka ni ñayiu ñuu ya'a ja ni skaku ni'nu ni.
Te jin jaka'nu ni ndeka ni jin ndee ve'e ii nuu oo maa ni.

14 Te nuu vi kuni so'o ñayiu sava ka ñuu tniuu sa'a ni,

te vi sua'a vi kisi ja ka yu'i.

Te vi sua'a ka jatu ñayiu filisteo ja ka kusuchi ndeva'a ini.

15 Te na vi sa'u kuii ini tee ka tatnuni ñuu Edom ja ka yu'u de.

Te na vi ni'i tee ka kuu nija'nu ñuu Moab.

Te vi tu na anu ka ñayiu ñuu Canaán.

16 Te na vi kisi ñayiu ja ka yu'u ndeva'i.

Te jin jaka'nu maa ni, te na vi kendoo titi'i na kuinio yuu,

guaa ndee na vi ya'a ñayiu ñuu ni, vi Jito'o,

guaa ndee na vi ya'a ñayiu ñuu ya'a ja ni skaku ni'nu maa ni.

17 Maa ni kondeka jin ja kiukuei,

te juntaa ni jin ja vi koi nuu yuku maa ni,

nuu ni sava'a maa ni ja oo ni, vi Jito'o,

nuu ve'e ii ja ni sa'a maa ni jin nda'a ni, vi Jito'o.

18 Te maa Jito'o tatnuni nikuii nikani,

ni kachi yaa yun.

Ni ka kusii ini María jin sava ka ñasi'i

19 Nuu ni kiukuei kuai Faraón vi carreta de vi tee ka yoso kuai de ma'ñu ndute mar, te ni sa'a Jito'o ja ni ndajiokuiin ndute mar siki ndi'i de. Su ndia ñayiu Israel, chi ni ka ya'i nuu ñu'u yichi ma'ñu ndute mar.

20 Yun te ni kee María, kua'a Aarón, ña'a ndakani tno'o ia Dios. Nee ña in pandero, te ndi'i ñasi'i ka ndikin ña jin ña ka skaxin ña pandero vi ka kanta ña ka jita ja'a ña. 21 Te sua'a jita María:

Vi kata ni nuu Jito'o,

chi vii ndeva'a ni kundee ya.

Ni tnaa ya kuai vi tee ka yoso ti nuu ndute mar.

Ndute ugua ja ni nduu vixin de

22 Yun te ni ka'an Moisés ja ni ndekuei ñayiu Israel mar kua'a yun, te kua'ankuei ichi ñu'u te'a nani Shur. Te ni ka jikai uni kiuu nuu ñu'u te'a yun, te tu ni ka ni'i sa'u'in ndute ja vi ko'i. 23 Te nuu ni jinokuei nuu nani Mara, te tu ni kuu ja vi ko'i ndute ñu'u yun, chi ndute ugua kuu de. Yun guaa ni ka xnani Mara.*

24 Yun te ni ka jinkondee ñayiu Israel ka ka'an kuechi siki Moisés, te ka jiña'i:

—¿Nagua vi ko'o san?

25 Yun te ni kana jaa Moisés nuu Jito'o, te ni xne'e Jito'o in yutnu, te ni ki'in Moisés yutnu yun, te ni tnaa de tnu nuu ndute ugua yun, te ni nduu vixin de.

Te yun ni jito tnuni ña ya, vi yun ni jiña'a ya in ley ya vi ni tatnuni ya ja vi kakai nuu ya. 26 Te jiña'a ya:

---

* 15:23 15:23 Ja kei ka'an jin sa'an hebreo “ja ugua”.

—Nuu ja vi konini gua'a ron tno'o ka'an rin ja kuu rin Jito'o Dios ron, te vi sa'a ndaa ron nuu rin, te vi kuantno'o ron tno'o ja tatnuni rin, te vi tava'a ron ndi'i nagua ka'an nuu ley rin, te ma tetniuu rin siki ron ni in nuu kue'e ja ni tetniuu rin Egipto, chi maa rin kuu Jito'o, ia ndasa'a ña jin ron —jiña'a ya.

²⁷ Yun te ni jinokuei ñayiu Israel nuu nani Elim, nuu oo uxi uu nuu kee ndute vi ka nukuiin uni xiko uxi tnu ñuu. Te yun ni ka oi yu'u nuu kee ndute yun.

16

Ni tetniuu ia Dios ja vi kaa ñayiu ndee andivi

¹ Yun te ni ndekuei ndi'i ñayiu Israel Elim yun, te kua'ankuei ja ni jinokuei nuu ñu'u te'a nani Sin ja oo ma'ñu Elim jin Sinaí, kiuu xa'un yoo kuu uu, nuu kuee ka ja ni ndekuei ñuu Egipto.

² Te ndi'i ñayiu Israel ni ka ka'an kuechi siki Moisés vi siki Aarón nuu ñu'u te'a yun. ³ Te ka jiña'a ñayiu Israel:

—Vaa nuu sua'a te ni ja'ni ña Jito'o ndee nuu ni ka oo ka san ñuu Egipto nuu ni ka ojinkoo san yika kisi ndei kuñu, te ni ka ojaa san xtaa ndee ni ka ondotu chii san. Su ni ka ndene'e ña ni ja vajikueio nuu ñu'u te'a ya'a ja vi ka'ni ni ndi'i ñayiu ya'a jin soko —ka jiña'í.

⁴ Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Sa'a rin ja kuun xtaa ndee andivi, te ndi'i kiuu kokekuei ñayiu ñuu vi kondaxtutui na kua'a vi kai in kiuu in kiuu. Saa nagua ja koto tnuni rin jin, kondio'ni a ka jantno'i ley rin axi

tuu. ⁵ Su kiuu kuu iñu, te vi ndaxtutui na kua'a uu kiuu, te ndi'i vi sa'a tua'i ja vi kai inka kiuu —jiña'a ya.

⁶ Yun te ka jiña'a Moisés jin Aarón nuu ndi'i ñayiu Israel:

—Jañini te vi kuni ni ja maa Jito'o kuu ia ni ndene'e ña ñuu Egipto. ⁷ Te ne'e ka xtnee te vi kuni ni jaka'nu ndeva'a kuu maa Jito'o, chi ni onini ya ja ka ka'an kuechi ni siki ya. Te sein, chi masu na in ka kuu sa'un san ja vi koka'an kuechi ni siki san —ka jiña'a de.

⁸ Te suni jiña'a ka Moisés:

—Jañini vitna taa Jito'o kuñu ja vi kaa ni, te ne'e ka xtnee taa kua'a ya xtaa ja vi kaa ni ndee vi ndutu chi ni, chi ni onini Jito'o ja ka ka'an kuechi ni siki ya. Te sein chi masu na in ka kuu sa'un san, te masu siki sein ka ka'an kuechi ni, chi siki maa Jito'o —jiña'a de.

⁹ Te jiña'a Moisés nuu Aarón:

—Kuña'a ni nuu ndi'i ñayiu Israel ja na vi kitna'a yatni nuu Jito'o, chi ni onini ya ja ka ka'an kuechi nuu ya —jiña'a de.

¹⁰ Te vi nini ka'an Aarón nuu ndi'i ñayiu Israel, te ni ka ndakondia'a ndi'i de ichi nuu ñu'u te'a, te ni ka jini de jaka'nu maa Jito'o ja ni kenta nuu viko. ¹¹ Te ni ka'an Jito'o nuu Moisés, te jiña'a ya:

¹² —Ni onini rin ja ka ka'an kuechi ñayiu Israel. Ka'an nui te kuña'a ron sua'a: “Nuu mañini te vi kaa ron kuñu, te tno'o ne'e vi kaa ron xtaa ndee vi ndutu chi ron. Saa te vi kuni ron ja maa rin kuu Jito'o Dios ron”, jiña'a ya.

¹³ Te nuu mañini kiuu yun, te ni jinokuei kañu'u ja vi ni ka chitu ti nii nuu ka ndaa ve'e

sa'un. Te nuu ni tuu inka kiuu, te ni nuu yuyu nii nuu ka ndaa ve'e sa'un yun. ¹⁴ Te nuu ni ndute yuyu nuu ñu'u te'a yun, te ni ka kendoo in ja yaxin kueli, te tikute yaxin na kuinio yua'a ndute ja junkonduei nuu ñu'u. ¹⁵ Te nuu ni ka jini ñayiu Israel, te ka jikan tno'o tna'a in in:

—¿Nagua kuu jaya'a? —Chi tu ka jini nagua kuu. Yun te jiña'a Moisés:

—Xtaa ja ni taa Jito'o ja vi kao kuu. ¹⁶ Te tno'o ya'a kuu ja ni tatnuni Jito'o: Vi ndaxtutu in in maa ni na kua'a vi kaa ni, nasaa maa ni ka oo nuu ve'e ni, te saa vi ndaxtutu ni. Vi tau ni kua'a ja uu uu litro vi kaa in in ni —jiña'a de.

¹⁷ Te saa ni ka sa'a ñayiu Israel. Savai ni ka ndaxtutu kua'a, te savai joo ni. ¹⁸ Su nuu ni ka chikua'i, te tu ni ndoo ka nuu ñayiu ni ndaxtutu kua'a ka, ni tu ni ja'ni ña jin ñayiu ni ndaxtutu joo ni. In in maa ñayiu ni ka ndaxtutui na kua'a ja'ni ña nuu ve'i ja vi kai.

¹⁹ Te jiña'a Moisés:

—Ni in ni ma vi xndoo sa'un ni nagua vi kaa ni inka kiuu —jiña'a de.

²⁰ Su tu ni ka jantno'o savai tno'o ni ka'an Moisés, te ni ka xndoi joo ka ja vi kai inka kiuu. Su ja ni ka tava'i yun ni tnaa tindaku vi ni jiaa, te ni kiti ini Moisés nuu ñayiu yun.

²¹ Te ndi'i ne'e ni ka ondaxtutu in in maa ñayiu na kua'a vi kai, chi nuu kuu i'ni nda'a nikandii, te ndi'i ndute. ²² Su kiuu kuu iñu, te ni ka ndaxtutui na kua'a vi kai uu kiuu, kuun litro in in. Yun te ni ja'ankuei ndi'i tee ka tatnuni nuu ñayiu Israel, te ni ka ndakani de nuu Moisés ja siun ni ka sa'a ñayiu yun. ²³ Te jiña'a Moisés:

—Vatuka, chi saa ni tatnuni maa Jito'o: Te xtnee kuu kiuu ndatatu, kiuu ii ja vi chiñu'o Jito'o. Te nagua vi chio'o ni, te vi chio'o ni vitna, te nagua vi skuiso ni, te vi skuiso ni vitna. Te ndi'i nagua ndoo, te vi tava'a ni ja na kokuu kiuu xtnee —jiña'a de.

²⁴ Te ni ka tava'a ñayiu Israel ja kokuu inka kiuu, nagua ni tatnuni Moisés, te tu ni tnaa tindaku, ni tu ni jiaa. ²⁵ Te jiña'a Moisés:

—Vi kaa ni vitna, chi kiuu ndatatu kuu nuu maa Jito'o, te vitna chi ma vi ni'i sa'un ni ja vi ndaxtutu ni nuu ñu'u. ²⁶ Chi iñu kiuu guaa vi ndaxtutu ni, su kiuu kuu uja kuu kiuu ndatatu, te ma vi ni'i sa'un ni —jiña'a de.

²⁷ Su sava ñayiu Israel ni kekuei kiuu kuu uja ja vi ndaxtutui, su tu nagua ni ka ni'i sa'uin. ²⁸ Te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—¿Nasaa ka kiuu vi kokuso'o ron nuu tno'o tatnuni rin vi nuu Ley rin? ²⁹ Vi kondia'a ja maa rin kuu Jito'o ja ni taa rin kiuu ndatatu, te yun guaa kiuu kuu iñu, te taa rin xtaa ja vi kaa ron uu kiuu. Te vi koo in in maa ron ve'e ron, te ni in ron ma kekuei kiuu kuu uja —jiña'a ya.

³⁰ Saa te ni ka ndatatu ñayiu ñuu kiuu kuu uja.

³¹ Te ñayiu Israel ni ka xnani xtaa yun maná, te ja kuijin kuu, te na kaa ndikin kulantru kaa, te na jaa xtaa tikute kueli ja yi'i nduxi ñuñu jaa.

³² Te jiña'a Moisés:

—Ya'a kuu tno'o ja ni tatnuni Jito'o, te kachi ya: “Vi chitu uu litro maná ya'a, te vi tava'a ron nagua ja na vi kuni ndikin tata ron ja kikuei nuu kuee ka naxa kaa xtaa ni taa rin ja ni ka ojaa ron

nuu ñu'u te'a na ni ndene'e ña rin ñuu Egipto", kachi ya —jiña'a de.

³³ Yun te jiña'a Moisés nuu Aarón:

—Ki'in ni in kisi te tnaa va'a ni uu litro maná, te sa'a ni nuu xika maa Jito'o, nagua ja na koo va'a ja vi kuni ndikin tata ni ja kikuei nuu kuee ka —jiña'a de.

³⁴ Te ni sa'a Aarón nagua ni tatnuni Jito'o nuu Moisés. Ni jani de kisi yun nuu oo jatnu nuu ñu'u ley ia Dios, nagua ja na koo va'a.

³⁵ Te ni ka ojaa ñayiu Israel maná nuu uu xiko kuia, guaa ndee nuu ni kentakuei nuu oo in ñuu ka'nu yu'u ñu'u nuu tnii ñuu Canaán.

³⁶ Te uu litro kuu in gomer, te uxi jichi ja in gomer kuu in efa.

17

Ni kee ndute yika kava Horeb

¹ Yun te ni ndekuei ndi'i ñayiu Israel nuu ñu'u te'a nani Sin, te ni ka jikai ndijoo ndijoo kua'ankuei, nagua tatnuni maa Jito'o, te ni ka jinkoi Refidim, su tu na ndute ñu'u yun ja vi ko'o ñayiu ñuu. ² Te ni ka jinkondee ñayiu ñuu ka tee ñai jin Moisés, te ka jiña'i:

—Taa ni ndute na vi ko'o san.

Te jiña'a Moisés:

—¿Nau ja ka tee ña ni jin san? ¿Nau ja ka jito tnuni ni Jito'o? —jiña'a de.

³ Su ka yichi ñayiu yun, te ni ka ka'an kuechi siki Moisés, te ka jiña'i:

—¿Nau ja ni ndene'e ña ni ñuu Egipto ja vajikueio nani ja ka'ni ña ni soko ndute jin san vi jin se'e san vi kiti san? —ka jiña'i.

⁴ Yun te ni kana jaa Moisés nuu Jito'o, te jiña'a de:

—¿Naxa sa'a san jin ñayiu ñuu ya'a? Te vi joo ni ka te vi ka'ni ñai jin yuu —jiña'a de.

⁵ Te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Ya'a ichi nuu ñayiu ñuu, te kuaka ron sava tee ka kuu nija'nu nuu ñayiu Israel, te suni konee ron yutnu ja ni kani ron nuu ndute yute Nilo, te kua'an. ⁶ Te ja koo maa rin kondetu ña rin siki kava oo yuku Horeb, te kani ron yika kava yun, te kee ndute kava yun, nagua ja vi ko'o ñayiu ñuu ya'a —jiña'a ya.

Te saa ni sa'a Moisés jin nuu tee ka kuu nija'nu nuu ñayiu Israel. ⁷ Te ni xnani de yun Meriba, chi yun ni ka tee ña ñayiu Israel jin de. Te suni ni xnani de Masah, chi yun ni ka jito tnuni ñai jin Jito'o, te ni ka kachi: “¿A oo Jito'o ne'uo axi tuu?”, ni ka kachi.

Ni ka jaxin tna'a ñayiu Israel jin ñayiu amalec

⁸ Yun te ni ja'ankuei ñayiu amalec nuu nani Refidim ja vi kaxin tna'i jin ñayiu Israel. ⁹ Te jiña'a Moisés nuu Josué:

—Kaji ni sava tee ka oo jion ya'a, te kua'ankuei ni xtnee vi kaxin tna'a ni jin ñayiu amalec. Te ja koo maa san ndee nuu yuku sukun yun, koso nda'a san yutnu ia Dios —jiña'a de.

¹⁰ Te ni sa'a Josué nagua ni tatnuni Moisés, te ni kekuei de ja ni ka jaxin tna'a de jin ñayiu amalec, su Moisés vi Aarón vi Hur ni kakuei de ndee nuu yuku sukun yun. ¹¹ Te nini kane'e sukun Moisés nda'a de, te kua'ankuei ñayiu Israel ka kundei, su nuu nune'e de nda'a de,

te ka kundee ñayiu amalec. ¹² Su nuu kua'an makutnuu nda'a Moisés, te ni ka ki'in sava ka de in kava, te ni ka jakin de, te ni jinkoo Moisés siki kava yun. Te ni ka oyituu Aarón jin Hur jioo jioo nda'a de, in de nda'a kua'a, te inka de nda'a satni. Saa te ni kundee Moisés ja ni oyutnu nda'a de guaa ndee nuu makee nikandii. ¹³ Saa te ni ka kundee Josué siki ñayiu amalec, te ni ka ja'ni ña de jin yuchi kani de.

¹⁴ Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Tee ndi'i ya'a nuu in liuru, nagua ja na vi kondaka'an ñayiu naxa ni kuu, te kaxtno'o nuu Josué ja xnaa ndi'i rin ñayiu amalec nuu ñuyiu, te ma vi koo kai ja vi kondaka'an ña ñayiu jin —jiña'a ya.

¹⁵ Yun te ni sa'a Moisés in nuu soko de kiti, te ni xnani de “Jito'o kuu ia chituu ña ja kundee san”. ¹⁶ Te jiña'a de:

—Ja siun ni ndone'e nda'a Amalec siki mesa nuu tatnuni Jito'o, te vi kokaxin tna'a Jito'o jin Amalec ndi in ndi in tatatno'o ja vajikuei —jiña'a de.

18

Ni jinkoto ña Jetro jin Moisés

¹ Te ni jini so'o Jetro sutu ñuu Madián, tata xiso Moisés, ndi'i ja ni sa'a ia Dios jin Moisés vi jin ñayiu Israel, vi naxa ni ndene'e ña Jito'o jin ñayiu Israel ñuu Egipto. ² Chi ni ndatetniuu ña Moisés jin ñasi'i de Séfora ja kuano'o ña ve'e ña, te ni janta'u ña tata xiso de Jetro jin ña ³ vi jin nduu seyii kueli ña. Te in suchiun nani Gersón, chi ni kachi Moisés: “Jika nuu nda'uo inka ñuu”.

⁴ Te inkai nani Eliezer, chi ni kachi de: “Ni chituu ña maa ia Dios tatao, te ni skaku ni'nu ña ya nuu yuchi kani Faraón”.

⁵ Yun te ni ja'an Jetro, tata xiso Moisés, nuu ñu'u te'a ja majinkoto de Moisés nuu oo de yatni nuu oo yuku ia Dios. Te ka ndeka tna'a de jin ñasi'i Moisés vi seyii kueli de. ⁶ Te ni tetniuu de in tno'o nuu Moisés, te jiña'a de:

—Maa san kuu tata xiso ni Jetro, te vaji san jin ñasi'i ni vi nduu seyii kueli ni ja makikoto ña san jin ni —jiña'a de.

⁷ Te ni kee Moisés ja ni nutna'a de tata xiso de, te ni chindei de xini de vi ni chitu de nuu tata xiso de, te ni ka ndakantno'o tna'a in in de a kukueni ka oo de. Yun te ni ndiukuei de ve'e sa'un nuu oo Moisés. ⁸ Te yun ni ndakani Moisés nuu tata xiso de ndi'i tniuu ni sa'a Jito'o jin Faraón vi ñayiu Egipto ja ja'a ñayiu Israel, vi ndi'i tnundo'o ja ni ka tna'a de nuu ichi vi naxa ni skaku ni'nu ña Jito'o nuu tnundo'o yun.

⁹ Te ni kusii ini Jetro jin ndi'i javii java'a ja ni sa'a ña Jito'o jin ñayiu Israel, ja ni skaku ni'nu ña ya nuu nda'a ñayiu Egipto. ¹⁰ Te jiña'a Jetro:

—Na vi koyiñu'o nuu Jito'o, chi ni skaku ni'nu ña ya jin ni nuu nda'a ñayiu Egipto vi nuu nda'a Faraón, vi ja ni skaku ni'nu ya ñayiu Israel nuu nda'a ñayiu Egipto. ¹¹ Vitna te jini kaji san ja Jito'o kuu ia ka'nu ka saa nuu ndi'i chu'chi, chi nuu ni ka sa'a ñayiu jakue'e siki ñayiu ñuu maa ya, te ni ndakoo ya siki ñayiu ka sa'a jakue'e yun —jiña'a de.

¹² Te ni ki'in Jetro, tata xiso Moisés, in kiti ja ni soko de nuu ia Dios, te inka ti ni ka teñu'u nuu

ya. Yun te ni ja'ankuei Aarón jin ndi'i tee ka kuu nija'nu nuu ñayiu Israel ja vi kaa de xtaa jin tata xiso Moisés jin nuu maa ia Dios.

Ni tau Moisés tee vi koka'nde kuechi

¹³ Yun te inka kiuu sua'a, te ni jinkoo Moisés ja ja'nde de kuechi ñayiu ñuu de, te ni ka oo ñayiu nuu Moisés ndee ne'e, te vi ndee nuu mañini sa'un. ¹⁴ Te nuu ni jini tata xiso Moisés ndi'i ja sa'a de jin ñayiu ñuu de, te jiña'a tata xiso de:

—¿Nagua kuu ja sa'a ni jin ñayiu ñuu ni? ¿Nau ja maintno'o ni jinkoo ja ja'nde ni kuechi, te ndi'i ñayiu ñuu ka oo nuu ni ndee ne'e vi ndee nuu mañini sa'un? —jiña'a de.

¹⁵ Te jiña'a Moisés nuu tata xiso de:

—Saa chi vajikuei ñayiu ñuu ya'a nuu san ja kakan tno'o san ja ja'i nuu ia Dios. ¹⁶ Te nuu ka skiti ini tna'i, te kikuei nuu san, nagua ja skua'a san ndei guaa oo kuechi. Te suni kaxtno'o san naxa tatnuni ia Dios vi naxa ka'an nuu Ley ya —jiña'a de.

¹⁷ Yun te jiña'a tata xiso Moisés nuu de:

—Masu vatuka kuu ja siun sa'a ni. ¹⁸ Chi kuita ni jin ndi'i tniuu sa'a ni, vi suni vi kuita ñayiu ñuu ni ja ka oo jin ni ya'a, chi ndee ndeva'a tniuu kuu nuu ni, te ma kundee ni ja maintno'o ni sa'a.

¹⁹ Te konini gua'a ni tno'o ja xteku ña san vitna, te maa ia Dios koo jin ni, te koo ni nuu ia Dios nuu tniuu ñayiu ñuu ni, te kondakan tno'o ni ia Dios ja na kaxtno'o ya naxa koo tno'o mani nuu oo tno'o kiti ini. ²⁰ Te kaxtno'o ni nuu ñayiu tno'o ja tatnuni ia Dios vi Ley ya, te xne'e ni nui na ichi vi kakai vi tniuu vi sa'i. ²¹ Te suni kaji

maa ni ne'u ndi'i ñayiu ñuu ni, tee gua'a ja ka yu'u ni'nu de ia Dios, te na vi kokuu de tee ndaa ja ka skexiko de xu'un ja ka ni'i uun de. Te kani ni de ja na vi kotatnuni de nuu mil ñayiu axi nuu in ciento axi nuu uu xiko uxi axi nuu uxi ñayiu. ²² Te maa de, guaa vi koka'nde de kuechi ñayiu ñuu ndi'i ni kiuu taka kuechi kueli, te taka kuechi na'nu vi kondasia'a de nda'a maa ni. Saa te nduu joo ni tniuu kosa'a ni, chi vi kochituu ña de vi kosa'a ni. ²³ Te nuu ja sa'a ni ya'a, te saa tatnuni ia Dios nuu ni, te kundee ini ni ja koo ni, te no'okuei sii ini ñayiu ñuu ya'a ve'i —jiña'a de.

²⁴ Te ni onini Moisés tno'o ni ka'an tata xiso de, te ni sa'a de ndi'i nagua ni ka'an tee yun. ²⁵ Ni kaji Moisés tee gua'a ne'u ndi'i ñayiu Israel, te ni chitniuu ña de nuu ñayiu Israel ja na vi kotatnuni de nuu mil ñayiu axi nuu in ciento axi nuu uu xiko uxi axi nuu uxi ñayiu. ²⁶ Te ndi'i kiuu ni ka oja'nde de kuechi ñayiu ñuu, su kuechi vijin ka ni ka ondasia'a de nda'a Moisés, te kuechi kueli ni ka osandaa maa de. ²⁷ Yun te ni ka ndakuanta'u nuu tna'a Moisés jin tata xiso de, te kuano'o tee yun ñuu de.

19

Ni jinokuei ñayiu Israel yuku Sinaí

¹ Te nuu uni yoo ja ni ndekuei ñayiu Israel ñuu Egipto, te vi maa kiuu yun ni kentakuei yuku Sinaí. ² Chi nuu ni ndekuei Refidim, te ni kentakuei yuku Sinaí, te yun ni ka jakin ñayiu Israel ve'e sa'uin ja'a yuku yun. ³ Te ni kaa Moisés ja nukuntna'a de jin ia Dios, te ndee nuu yuku yun ni kana Jito'o nuu de, te jiña'a ya:

—Sua'a kuña'a ron nuu tatatno'o Jacob ja ka kui ñayiu Israel: ⁴ “Ni ka jini maa ron naxa ni sa'a rin jin ñayiu Egipto, vi naxa ni ndakuiso ña rin jin ron na kuinio in yata ndijin ya'a na'nu, te ni ndisia'a ña rin ndee nuu oo rin. ⁵ Te vitna nuu ja vi kuantno'o ron tno'o ka'an rin, te vi skunkuu ron tratu sa'a rin jin ron, nuu ja saa te vi kokuu ron ñayiu ñuu maintno'o ni maa rin ne'u ndi'i ñuu ja oo ñuyiu, chi ndi'i oo nuu nda'a maa rin. ⁶ Te vi kokuu ron sutu nuu tatnuni rin vi in ñuu vii rin.” Ndakani ndi'i tno'o ya'a nuu ñayiu Israel —jiña'a ya.

⁷ Yun te ni ndajiokuiin Moisés, te ni kana de tee ka kuu nija'nu nuu ñuu, te ni ndakani de ndi'i tno'o ja ni tatnuni Jito'o nuu de ja kaxtno'o de. ⁸ Te ndi'i ñayiu ñuu ni ka ka'an invaa ni tno'o, te ka jiña'i:

—Vi sa'a san ndi'i nagua ni tatnuni Jito'o.

Te ni ja'an Moisés nuu Jito'o, ni ndakani de nagua ni ka ka'an ñayiu ñuu. ⁹ Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Jaa rin nuu oo ron in ma'ñu nuu ndututu nee viko, nagua ja na vi konini ñayiu ñuu nuu ka'an rin jin ron. Te saa nagua ja siun ni vi kokandijai nuu ron —jiña'a ya.

Te ni ndakani tuku Moisés nuu Jito'o nagua ni ka ka'an ñayiu ñuu. ¹⁰ Te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Kua'an te ndasavii ron ñayiu ñuu vitna vi xtnee, te na vi ndakatei sa'uin. ¹¹ Te na vi kotua'i nuu uni kiuu, chi nuu uni kiuu te jaa maa rin ja kuu rin Jito'o siki yuku Sinaí, nuu vi kuni ndi'i ñayiu ñuu. ¹² Te chikorra ron nii ja'a yuku ya'a,

nagua ja ma vi ya'a ñayiu. Te kuña'a ron ja ma kakuei yuku ya'a, te ni ma vi jinkani ja'i nuu yikua'a yun, chi nani kuu ja jinkani ja'a, te vi jandaa ja kuu. ¹³ Te ni in ma kuu vi ke'e jin nda'a yuku ya'a, chi nuu tuu, te vi ka'ni ron jin yuu axi jin kuji, kuu ni ñayiu axi kuu kiti, te ma vi koteku ka, chi vi kuu. Su maa ni nuu vi konini ron ja vi kani kuiti nda'i trompeta, te kuu kakuei ñayiu nuu yuku ya'a —jiña'a ya.

¹⁴ Te vi nani ni nuu Moisés nuu yuku yun, te ni ndasavii de ñayiu ñuu, te ni ka ndakatei sa'uin.

¹⁵ Te jiña'a Moisés nuu ñayiu ñuu:

—Vi sa'a tua'a ni maa ni nuu uni kiuu, te ma vi nitna'a ni jin ñasi'i —jiña'a de.

¹⁶ Te nuu ne'e kiuu kuu uni, te vi jandute, te ka'ndi kani tajan, te nee ñuñu'u ni jinkoo in viko nuu yuku yun. Te vi xenxeen nda'i trompeta, te vi sua'a ka ni'i ndi'i ñayiu ka oo yun ja ka yu'i. ¹⁷ Yun te ni kene'e ña Moisés jin ñayiu ñuu ve'e sa'un nuu ka oi yun, te kua'ankuei ja vi nukuntna'i jin ia Dios, te ni ka junkuiin ja'a yuku yun. ¹⁸ Te ninii yuku Sinaí ni kana ñua'a, chi ni kuun Jito'o siki yuku yun jin ñu'u, te makakaa ni ka ñua'a na kuinio nuu kana ñua'a in jitnu, te ndi'i yuku yun kisi xeen ndeva'a. ¹⁹ Te vi saa vi saa kua'an makujaa ka nda'i trompeta yun. Te ni ka'an Moisés jin Dios, te vi ni'i kuiti ka'an ya.

²⁰ Te ni kuun Jito'o ndee nuu yuku yun, te ndee yun ni kana ña ya jin Moisés, te ni kaa de. ²¹ Te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Mandee te ka'an ron nuu ñayiu ñuu ja ma vi ya'i nuu yikua'a yun ja vi kondia'i Jito'o, chi nuu tuu, te kua'a ndeva'a mai vi kuu. ²² Te suni

na vi ndasavii sutu maa de ja vi kitna'a ña de jin rin, chi nuu tuu, te xnaa rin de ja kuu rin Jito'o —jiña'a ya.

²³ Te jiña'a Moisés nuu Jito'o:

—Ma vi kuu ini ñayiu ñuu ja kanakuei yuku Sinaí ya'a, chi ni tatnuni maa ni nuu san nuu kachi ni: “Chikorra nii ja'a yuku ya'a, te sa'a ii ron”, ni kachi ni —jiña'a de.

²⁴ Te jiña'a Jito'o:

—Su mandee te kuña'a ron nuu Aarón ja kanakuei ron jin de, su ndia sutu vi ñayiu ñuu, chi vini ma vi ya'i nuu yikua'a yun ja kanakuei nuu oo rin, chi kana saa xnaa rin jin —jiña'a ya.

²⁵ Yun te ni nuu Moisés, te ni ndakani de nagua ni ka'an ya nuu ñayiu ñuu.

20

Ndi uxi tno'o tatnuni ia Dios

¹ Te ni ka'an ia Dios ndi'i tno'o ya'a, te jiña'a ya:

² —Maa rin kuu Jito'o Dios ron, ia ni ndene'e ña jin ron ñuu Egipto, ñuu nuu ni ka ojinokuechi ron. ³ Te ma vi koneva'a ron inka dios siin ka saa maa rin.

⁴ 'Te ma vi sa'a ron ni in chu'chi, ni ma vi ndane'e ron ni in ja kintna'a inuu jin ja oo ndee sukun andivi, ni ja oo nuu ñu'u, ni ja oo nuu ndute oo chii ñu'u. ⁵ Ni ma vi ka'nu jiti ron nuu chu'chi yun, te ni ma vi chiñu'u ron, chi maa rin kuu Jito'o Dios ron, ia kuiñu, ja tetniuu rin tnundo'o siki se'e vi señani ndee uni ndee kuun tatatno'o ja ja'a jakue'e ka sa'a tata ja ka ka'an u'u ña jin rin. ⁶ Su kunda'u ini rin kua'a

ndeva'a ndetnuni ñayiu ja ka kutoo ña jin rin, te ka skunkui tno'o tatnuni rin.

⁷ 'Te ma vi kuantniuu ron sivi Jito'o Dios ron in nuu tu jiniu'u, chi ma kuu ka'an rin ja tu na kuechi tavi ñayiu jantniuu sivi rin nuu tu jiniu'u.

⁸ 'Te vi kondaka'an ron kiuu ndatatu, nagua ja vi sa'a ii ron nuu ia Dios. ⁹ Iñu kiuu vi kosatniuu ron, te vi sa'a ron ndi'i na tniuu ka neva'a ron.

¹⁰ Su kiuu kuu uja kuu kiuu vi ndatatu ron ja vi sa'a ii ron Jito'o Dios. Te ma vi sa'a ron ni in tniuu kiuu yun, ni maa ron, ni se'e yii ron, ni se'e si'i ron, ni tee ni ña'a ka jinokuechi nuu ron, ni kiti ron, te ni ñayiu inka ñuu ja ka oo jin ron ve'e ron. ¹¹ Chi iñu kiuu ni sa'a Jito'o Dios andivi vi ñu'u vi ndute mar vi ndi'i tu'u ja oo nui. Te ni ndatatu ya kiuu kuu uja. Te yun guaa ni sa'a ii Jito'o kiuu ndatatu, te ni ka'an ya ja kiuu ii kuu.

¹² 'Te vi kuanyu'u vi kuandetuu nuu tata ron vi nuu nana ron, nagua ja vi koteku ron kuakua'a kuia nuu ñu'u ja taa Jito'o Dios nuu ron.

¹³ 'Ma vi ka'ni ron ndiyi.

¹⁴ 'Ma vi skindee tna'a ron.

¹⁵ 'Ma vi su'u ron.

¹⁶ 'Ma vi ka'an tno'o ron siki tna'a kuikin ron.

¹⁷ 'Ma vi kojio'o ron ve'e tna'a kuikin ron, ni ma vi kojio'o ron ñasi'i de, ni tee jinokuechi nuu de, ni ña'a jinokuechi nuu de, ni isndiki de, ni mentu de, ni in ja neva'a de —jiña'a ya.

Ka yu'u ñayiu Israel ia Dios

¹⁸ Te ndi'i ñayiu Israel ni ka jini ja vi ye'e te kuun tajan, vi ja nda'i trompeta, vi kana ñua'a yuku yun. Te nuu ni ka jini ñayiu ñuu ja siun

kuu, te vi sua'a ka ni'i ja ka yu'u ndeva'i, te jika ni ka oi ka ndia'i. ¹⁹ Yun te ka jiña'i nuu Moisés:

—Ka'an maa ni, te na vi konini san, su ma ka'an ia Dios nuu san, nagua ja ma vi kuu san —ka jiña'i.

²⁰ Te jiña'a Moisés nuu ñayiu ñuu:

—Ma vi koyu'u ni, chi vaji ia Dios nagua ja koto tnuni ña ya, te saa nagua ja siun ni vi koyu'u ni ya, te ma vi sa'a ni yika kuechi —jiña'a de.

²¹ Te ni ka oo jika ni ñayiu ñuu, te ni jintna'a Moisés nuu oo nee viko nuu oo maa ia Dios.

Ni tatnuni ia Dios naxa vi sa'a ñayiu altar

²² Te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Sua'a kuña'a ron nuu ñayiu Israel: “Ni ka jini maa ron ja ka'an rin nuu ron ndee andivi ya'a. ²³ Ma vi sa'a ron chu'chi ja kuu plata axi oro ja vi kochiñu'u ron na kuinio maa rin. ²⁴ Vi sa'a in altar nuu maa rin jin ñu'u, te yun vi soko ron ndikachi vi isndiki, na kuinio kiti vi teñu'u ron vi kiti vi soko ron ja vi ndumani ron jin rin. Te kii maa rin ndee ni nuu ni kuu ja kuini rin ja vi chiñu'u ron sivi rin, te sa'a vii sa'a va'a ña rin jin ron. ²⁵ Te nuu ja vi sa'a ron in altar yuu nuu rin, te ma vi sa'a ron jin yuu ni ka tuji ron, chi kaa ja ka tuji ron yuu yun sa'a tne'e ña. ²⁶ Te ma vi sa'a ron pasu pasu nuu altar rin, chi kana saa nuu kakuei ron, te vi xtuu ron nuu oo vichi yiki kuñu ron nuu” —jiña'a ya.

21

Ley ja ja'a ñayiu ka jinokuechi

¹ Te jiña'a ia Dios nuu Moisés:

—Ya'a ka kuu ley ja kuña'a ron nuu ñayiu Israel: ² Nuu ja na in ndakuaan in ñayiu hebreo ja kunukuechi nui, te iñu kuia guaa kokunukuechi ñayiu yun, su kuia kuu uja te ya'a uun ñayiu yun, te ma ndatniuya'ui ja ja'i. ³ Te nuu ja maintno'o ni de jino, te maintno'o ni de ndee, su nuu ja jino de jin ñasi'i de, te ndekuei de jin ñasi'i de. ⁴ Te nuu ja kuña'a jito'o de ñasi'i de, te jinkoo seyii ña axi sesi'i ña, te ñasi'i yun jin se'e ña kokuu kuenta maa jito'o yun, te maintno'o ni maa de ndee ki'in. ⁵ Su nuu ja tee jinokuechi yun kuña'a: “Tu ka'an san ja ndee uun san ki'in san, chi kutoo san jito'o san vi ñasi'i san vi se'e san”. ⁶ Yun te ki'in jito'o yun jin de nuu tee ka ja'nde kuechi, te vi sa'a yatni ña jin de yuye'e axi nuu marku ye'e, te vi kaan so'o de jin in yiki tiku ndee. Saa te kokunukuechi de nuu jito'o de nikuii nikani.

⁷ 'Te nuu ja ndee in ñayiu xiko sesi'i ja kokunukuechi, te suchi si'i yun, chi ma kuu ndee uin nagua ndekuei suchi yii ka jinokuechi. ⁸ Te nuu ja tu ni jaka ña jito'i ja vi tnanda'a de jin, chi tu junkuaan ini ña de jin, te kuandetú de ja vi ndatniuya'u ja ja'i, te vi ndatau ña jin. Te ja siun ni skexiko ña de jin guaa ma kuu ja xiko ña de nuu ñayiu inka ñuu. ⁹ Su nuu ja kuña'a de jin ja kondeka ña seyii de, te kuini ja koto ña de jin na kuinio sesi'i maa de. ¹⁰ Te nuu ja kuaka tna'a maa de jin inka ñasi'i, te ma kuu ja nune'e de nuu ña'a xtnañu'u yun ja kaa ña ni sa'un kui'nu ña, te ma skexiko ña de, chi kokuu ñasi'i ni ña de. ¹¹ Su nuu ja tu jiña'a de ndi uni ya'a nuu ña, te kuu ndee uun ña sua'a ni, te ma vi ndatniuya'u ja ja'a ña.

Ley siki ñayiu ka ja'ni ndiyi vi ja ka xtuji tna'i

¹² 'Na ñayiu xtuji inka ñayiu te ja'ni ñai, te na kuu mai. ¹³ Su nuu ja masu ka ñukuun ini de ja xtuji ña de, chi maa rin ja kuu rin Dios ni jandetu ja kuu ñayiu yun, te kunu yu'u tee ja'ni ndiyi yun, ki'in de in ñuu nuu xne'e maa rin ja tayu'u nuu de. ¹⁴ Su nuu ja ndee in ñayiu ni ndakani kue'e ini siki tna'a kuikin, te ka'ni ñai nuu tu nee ini tna'i, te visi ndee nuu altar rin ndukui ja tayu'u nui, te vi xtajioo ron jin ja na kui.

¹⁵ 'Te na in xtuji tatai axi nanai, te na kui.

¹⁶ 'Te na in su'u in ñayiu ja xiko ñai axi vi kuni ja neva'a ñai nuu nda'i, te na kui.

¹⁷ 'Te suni saa ni na in xtau tnia'a tatai axi nanai, te na kui.

¹⁸ 'Te nuu ka jaxin tna'a uu ñayiu, nuu ja in xtuji ña jin inka, nuu kuun ña yuu axi kani ña jin jiki, te tu ni ji'i, su ni jinkaui nuu jito, ¹⁹ te nuu ja ni ndakoo ñayiu ni tuji yun, te jiondita mai axi tui in yutnu, te tu na kuechi kotavi ñayiu ni xtuji ña yun, su tniuya'ui tatna vi ya'u kiuu ja ni skunaa ñayiu ni tuji yun.

²⁰ 'Te nuu ja na in ñayiu xtuji in tee axi in ña'a ja jinokuechi nuu de jin in yutnu, te kuu ñayiu yun nuu nda'a de, te tniuya'u de ja ja'a jakue'e yun. ²¹ Su nuu ja tekun ni in axi uu kiuu, te ma tna'a ka de tnundo'o, chi kuenta maa de kuu ñayiu jinokuechi yun.

²² 'Te nuu ja uu teyii ka jaxin tna'a, te vi xtuji de in ña'a ñu'u lulu, te xnuu ña lulu ña, su masu ka'u kuu ja kuu ña, te tnaa tee xiin kuechi yun xu'un na kua'a kakan yii ña nuu tee ka ja'nde kuechi, te tniuya'u de nasaa vi ka'an maa tee ka

ja'nde kuechi yun. ²³ Su nuu na koo ka tnundo'o siki ña, te na kuu ña, te suni kuu tee ni xtuji ña yun. ²⁴ Te nuu ja xtuji de nduchi nuu ña, te vi ndaxtuji nduchi nuu de. Te nuu ja tau de no'o ña, te suni vi ndatau no'o de. Te nuu ja xtuji de nda'a ña axi si'in ña, te suni saa ni vi ndaxtuji ña jin de. ²⁵ Te nuu ja teñu'u ña de, te vi ndateñu'u ña jin maa de. Te nuu ja xtuji ña de, te vi ndaxtuji ña jin maa de. Te nuu ja kani ña de, te vi ndakani ña jin maa de.

²⁶ 'Te nuu ja ndee in ñayiu xtuji nduchi nuu tee jinokuechi nui axi ña'a jinokuechi nui, te tivi nduchi nuu ñayiu yun, te kuini ja siaa uun ña ki'in ja ja'a nduchi nui yun. ²⁷ Te nuu ja kani ñai te kana no'o in tee axi in ña'a ja jinokuechi nui, te suni siaa uun ña ja ki'in ja ja'a no'i yun.

²⁸ 'Te nuu ja in isndiki kachi'i ña jin in teyii axi in ñasi'i, te na ka'ni ña ti, te vi ndaka'ni maa kiti yun jin yuu, te ma vi kaa ñayiu kuñu ti, su ma kotavi kuechi jito'o ti. ²⁹ Su nuu ja saa xeen maa isndiki yun ja kachi'i ña ti jin ñayiu, te na ka'ni ña ti jin in teyii axi in ñasi'i, te vi ka'ni ti jin yuu. Te suni saa ni vi ka'ni jito'o ti nuu ja ja jini de, su tu ni tava'a de ti. ³⁰ Su nuu ja ka jikan in ya'u ja ma vi ka'ni ña jin de, te na tniuya'u de nagua ja na koteku de. ³¹ Te in ni ley ya'a vi kuantniuu ron nuu kachi'i ña in isndiki jin seyii ñayiu axi sesi'i. ³² Te nuu ja kachi'i ña in isndiki jin in teyii axi ñasi'i ja jinokuechi, te vi ka'ni ti jin yuu, te tniuya'u jito'o kiti yun oko uxi xu'un kaa kuu plata nuu jito'o tee axi ña'a jinokuechi yun.

³³ 'Te nuu ja ndee in ñayiu june in poso axi jate in poso, te tu jasi yu'u poso yun, te yun kanakau in isndiki axi in mentu, ³⁴ te jito'o poso yun tniuya'u de nagua ndee ti nuu maa jito'o kiti yun, te kendoo maa de jin kiti ni ji'i yun.

³⁵ 'Te nuu ja isndiki in ñayiu kachi'i ña jin isndiki inka ñayiu, te ka'ni ña ti, nuu saa te vi xiko kiti teku yun, te vi ndaka'nde sagua sagua xu'un ja ja'a ti, te suni vi ndaka'nde kuñu kiti ni ji'i yun. ³⁶ Su nuu ja ja jini jito'o ti ja saa kiti kuu maa ti ja kachi'i tna'a ti, te tu tava'a de ti, nuu saa te ndatniuya'u de in isndiki teku ja ja'a kiti ni ji'i yun, te kendoo maa de jin kiti ni ji'i yun.

22

Ley naxa nuku'un ya'u ja neva'a inka ñayiu

¹ 'Te nuu in ñayiu su'u in isndiki axi in ndikachi, te ja'ni ti axi xikoi ti, te kuini ja ndatniuya'ui u'un isndiki ja ja'a kiti ni su'i yun, te kuun ndikachi ja ja'a in ndikachi yun.

² 'Su nuu ja in kui'na vi nuku'un ja su'u in ve'e, te vi xtuji ña jin te na kuu, nuu saa te tu na kuechi kotavi ñayiu ni ja'ni ña yun. ³ Su nuu ja tno'o nduu vi ka'ni kui'na yun, te tavi kuechi ñayiu ni ja'ni ña yun. Te kui'na yun chi kuini ja ndatniuya'u na kua'a ndee ja ni su'u. Su nuu ja tu nagua neva'a ja ndatniuya'u, te kuya'u maa nagua ja nuku'un ya'u ja ni su'u yun.

⁴ 'Te nuu ja vi nuku'un kiti ni su'u de yun ja neva'a teku ni de ti, a kuu isndiki, a mentu, axi ndikachi, te na ndatniuya'u de kua'a uu jichi.

⁵ 'Te nuu ja ndee in ñayiu skai kiti nuu jitui axi nuu oo tnu uvai, te siai kiti ki'inkuei ti nuu jitu inka ñayiu, te ndatniuya'ui nuu ñayiu yun jin jagua'a ka ja kee nuu jitui axi tnu uva gua'a ka ja neva'i.

⁶ 'Te nuu ka skaka ñayiu ñu'u ja ka teñu'i tnu iñu, te jika ñu'u yun, te kai nuu kaa triu axi nuu ja nduei tutu triu yun, axi nuu ka oo yutnu, te ñayiu ni skaka ñu'u yun kuini ja ndatniuya'ui ndi'i jakue'e ni sa'a ñu'u yun.

⁷ 'Te nuu ja ndee in ñayiu xndoi xu'in axi ndatniuu neva'i ja na koo va'a ve'e tna'i, te na vi su'u ve'e yun, te nuu ja vi ndani'i ña jin kui'na yun, te ndatniuya'u kua'a uu jichi. ⁸ Su nuu ja ma vi ndani'i ña jin kui'na yun, te ki'in tee xiin ve'e yun nuu tee ka ja'nde kuechi, nagua ja vi skua'a de a tu ni su'u ndija de ndatniuu inka tee yun.

⁹ 'Te ndi'i nuu ka xnda'u tna'a ñayiu nuu ka ka'in ja isndiki san kuu ti axi mentu san kuu ti, a ndikachi san kuu ti, a sa'un san kuu, axi nani guaa kuu ja xndoñu'i ja ka'in ja kuentai kuu, te ndi ndui ki'inkuei nuu tee ka ja'nde kuechi, te na in vi ka'an de ja oo kuechi, te ndatniuya'ui kua'a uu jichi.

¹⁰ 'Te nuu ja ndee in ñayiu ni jiña'a nuu nuu in tna'i in mentu axi in isndiki, a in ndikachi axi nani kuu kiti ja kokotoi ti, te nuu na kuu ti, axi tuji ti, a ndoñu'u ti, te tu na in ni jini, ¹¹ te kee yu'u maa tna'a tee xiin kiti yun jin nuu maa Jito'o ja tu ni su'u de kiti tna'a de. Te kuenta'u jito'o kiti yun tno'o ni kee yu'u de, te ma ndatniuya'u de ti. ¹² Su nuu ja ni jini de ja ni ka su'u ti, te

ndatniuya'u de ti. ¹³ Te nuu ja ni skuechi ña in kiti xeen jin ti, te na ndaxne'e de ti nuu tna'a de. Saa te ma ndatniuya'u de ti. ¹⁴ Su nuu ja ndee in ñayiu kinuu in kiti nuu in tna'i, te tuji ti axi kuu ti, te tu na jito'o ti oo, nuu saa te ndatniuya'u ñayiu ni kinuu kiti yun. ¹⁵ Su nuu ja vi oo maa jito'o kiti yun, te ma ndatniuya'u ñayiu ni kinuu kiti yun. Te nuu ja ki'in de xu'un ja ja'a ti, te maa ni ya'u ti yun ki'in de.

Ndee saa ka tno'o ja tatnuni ia Dios

¹⁶ 'Te nuu ja ndee in teyii xnda'u ña jin in suchi si'i ndutu ja tu ndita nda'ui ja tnanda'i, te na kusun de jin, te kuini ja tniuya'u de nuu tatai nagua ya'u ja oo, te kuaka tna'a de jin. ¹⁷ Su nuu ja tu kuini tatai ja kuña'a ña de jin, te tniuya'u tee yun nagua kua'a ka ndee suchi si'i ndutu.

¹⁸ 'Te ma vi kuandetú ron ja vi koteku ni in ñasi'i tasi.

¹⁹ 'Te nani kuu ñayiu ja sa'a kuechi ñuyiu jin kiti, te na kui.

²⁰ 'Te na ñayiu soko nuu inka chu'chi, nuu tniuu ja sokoi maintno'o nuu Jito'o, te na kui.

²¹ 'Ma vi sa'a ndeva'a ron ñayiu inka ñuu, ni ma vi xndo'o ron jin, chi ni ka ojika nda'u maa ron ñuu Egipto.

²² 'Ni ma vi kuña'a ron tno'o suchi ini nuu ni in ña'a ni ka ndonda'u, ni la'u kueli. ²³ Chi nuu ja vi kuña'a ron tno'o suchi ini, te vi kana jai nuu rin, te vi jandaa ka'an rin ja konini rin tno'o ka kanai. ²⁴ Nuu saa te kiti ini ndeva'a rin nuu ron, te ka'ni ña rin jin yuchi kani, te vi ndonda'u ñasi'i ron vi se'e ron.

25 'Te nuu ja ka jiña'a nuu ron xu'un nuu ñayiu ñuu rin ja ka kunda'u ka oo jin ron, te ma vi sa'a ron jin nagua ka sa'a ñayiu ka saja nuu xu'un, ni ma vi tno'o ron jin se'e xu'un ron. 26 Te nuu ja ka xndoo ñayiu yun sa'uin ja ka jakin ndei, te vi ndakuña'a sa'uin yun nuu makee nikandii, 27 chi maintno'o sa'un yun kuu ja neva'i ja kondii, te tu nagua kondii nuu kusuin. Te nuu na ka'an kuechi nuu maa rin, te konini rin tno'o ka'in, chi ia nda'u ini kuu rin.

28 'Te ma vi kane'e sa'un ron siki ia Dios, ni ma vi xtau tnia'a ron tee tatnuni nuu ñuu ron.

29 'Te ma vi kokuu kuee ron ja vi soko ron nuu rin ndi'i ja kee nuu ñunde'i ron vi kiti vixin ron.

'Te vi taa ron nuu rin seyii xtnañu'u ron. 30 Te suni vi taa ron nuu rin se'e xtnañu'u isndiki ron vi se'e xtnañu'u ndikachi ron. Te uja kiuu guaa koo ti jin nana ti, te kiuu kuu una ja ni kaku ti, te vi soko ron ti nuu rin.

31 'Te vi kokuu ron ñayiu vii nuu maa rin. Te ma vi kaa ron kuñu kiti ja ni skuechi ña kiti xeen nuu yuku, chi vi kuña'a kuñu yun na vi kaa ti'ina.

23

Ley naxa sa'a ndao

1 'Ma ka'an ron tno'o tno'o siki inka ñayiu. Ma chituu ron ñayiu kue'e ndeva'a ja kokuu ron in testiu tno'o.

2 'Te ma kondikin ron ñayiu kua'a ja sa'a ron jakue'e. Te nuu ka kana ña ja ndakani ron nuu kundaa in kuechi, ma kondikin ron nagua ka ka'an ñayiu kua'a. Ma ka'an ron tno'o tno'o ja

masu ndaa kuu. ³ Te ni ma chituu ron ñayiu nda'u nuu ka'an kuechi nuu ja masu ndaa kuu.

⁴ 'Te nuu ja ndani'i ron in isndiki axi in mentu tee ka nee u'u tna'a jin ron ja ni ndoñu'u ti, te kua'an manusa'a ti nuu de. ⁵ Te nuu ja ni jini ron ja ni ndonso mentu tee ka'an u'u ña jin ron ja vee ndeva'a ndiso ti, te ma kondia'a ron de sua'a ni, chi chituu de vi ndone'e ron ti.

⁶ 'Te ma ka'an tno'o ron siki ñayiu nda'u nuu ndanduku ni'nui yika kuechi.

⁷ 'Kujioo te ma koo ron nuu tee netniuu nuu ka'an ron tno'o tno'o. Te ma sa'a ron ja kuu ñayiu tu na kuechi ni ñayiu ndaa, chi ma ka'an ru'un ja tu na kuechi ñayiu sa'a jakue'e.

⁸ 'Te ma kuantu'u ron nagua ka skuta'u ña ñayiu, chi ja skuta'u yun jasi nuu ñayiu ja ka'an tno'i, te tu kee ndaa tno'o ka'an ñayiu ndaa.

⁹ 'Ma sa'a ndeva'a ron ñayiu inka ñuu, chi ja ni ka ojika nda'u maa ron ñuu Egipto, te ja ka jini ron naxa ka ndo'o ron ja vi koo ron inka ñuu.

Ley kiuu vi kuia ja ndatatu

¹⁰ 'Vi kutu iñu kuia, te vi ndaxtutu ron ja kee nuu ñunde'i ron. ¹¹ Su kuia kuu uja, te ma vi kutu ron. Vi xndendoo ñu'u ron na ndatatu, te nagua kee sua'a ni, te na vi ndaxtutu ñayiu ka kunda'u ñuu ron ja vi kai. Te nagua ka xndendoj, te na vi kaa kiti yuku. Te suni saa ni vi sa'a ron jin tnu uva ron vi tnu olivo ron.

¹² 'Vi satniuu iñu kiuu, su kiuu kuu uja, te vi ndatatu ron, nagua ja na vi ndatatu isndiki ron vi mentu ron, te suni na vi ndatatu nunuu ñayiu

ka jinokuechi nuu ron vi ñayiu inka ñuu ja vi nduu ndakui joo.

¹³ 'Te vi tava'a ndi'i tno'o ja ni ka'an rin ya'a. Te ma vi ndakakune'e ron sivi inka chu'chi, ni ma vi koka'an sa'un ron sivi.

Uni viko na'nu koo nuu kuia

¹⁴ 'Uni jichi vi kosa'a ron viko nuu rin ja kuia.

¹⁵ Vi sa'a ron viko xtaa vixin ja tu na levadura yi'i yoo ka xnani ron Abib, chi yoo yun ni ndekuei ron Egipto. Te vi sa'a ron nagua ja ni tatnuni rin: uja kiuu vi kaa ron xtaa vixin ja tu na levadura yi'i. Te ndi'i ron vi kinda'a ja vi soko ron nuu rin.

¹⁶ 'Te suni vi sa'a ron inka viko kiuu ka ndaxtutu ron jaxtnañu'u ja kee nuu ñunde'i ka jitu ron. Te viko kuu uni kuu nuu ka ndaxtutu ron ndi'i ja kee nuu ñunde'i ron xini kuia.

¹⁷ 'Te ndi'i teyii ki'inkuei nuu maa rin ja kuu rin Jeovaa vi Jito'o uni jichi ja kuia.

¹⁸ 'Te nuu ka soko ron kiti nuu rin, ma vi xnitna'a ron niñi ti jin xtaa vixin ja yi'i levadura ja ka soko ron nuu rin, te ni ma vi xndendoo ron xe'en ti ja kokuu ndee inka kiuu.

¹⁹ 'Te vi kinda'a ron jagua'a ka jaxtnañu'u ja kee nuu ñunde'i ron ki'inkuei ron ve'e Jito'o Dios ron. Te ma vi chio'o ron litu jin xikui nana ti.

Koto ña ia Dios jin ñayiu Israel nuu ichi ki'inkuei

²⁰ 'Vi kondia'a ja ya'a tetniuu rin in ia jinokuechi nuu rin ja koxno'o ya nuu ron, te tava'a ña ya nuu ichi ki'inkuei ron, te junsia'a ña ya ndee nuu ni sava'a maa rin ja vi koo ron. ²¹ Vi kuantno'o nuu ya, te vi konini tno'o ka'an ya, te

ma vi kokuso'o ron nuu ya, chi nuu tniuu maa rin kua'an ya, te ma kuaka'nu ini ya jakue'e ka sa'a ron. ²² Su nuu ja vi kuantno'o ndija ron tno'o ka'an ya, te vi sa'a ron ndi'i nagua tatnuni rin, nuu ja saa, te vi konee u'u tna'a maa rin jin ñayiu ka ka'an u'u ña jin ron, te koo rin siki ñayiu ka ndakoo siki ron. ²³ Chi ia jinokuechi nuu rin koxno'o nuu ron ki'inkuei ron, te junchi'i ña ya ñuu ñayiu amorreo vi ñayiu heteo vi ñayiu ferezeo vi ñayiu cananeo vi ñayiu heveo vi ñayiu jebuseo. Ñuu ya'a ka kuu ja xnaa ndi'i rin. ²⁴ Te ma vi chiñu'u ron chu'chi ñayiu ñuu yun, ni ma vi kunukuechi ron nagua ka sa'a maa ñayiu yun, chi sua'a vi skuechi ron chu'chi yun, te vi ta'u ndi'i ron yuu ii ja ka oo yun. ²⁵ Su vi chiñu'u ña jin maa rin ja kuu rin Jító'o Dios ron, te sa'a vii sa'a va'a rin xtaa vixin ron vi ndute ka ji'i ron.

'Te xtajioo rin ndi'i nuu kue'e ne'u ron. ²⁶ Te ma vi koo ni in ña'a ka nuu lulu ñuu ron, ni ña'a ja ma kuu vi koo se'e, te sa'a rin ja vi kona'a ron nuu ñuyiu.

²⁷ 'Te sa'a rin ja vi yu'u ndeva'a ña ñayiu yun jin ron, te vi kunu nuu ini ñayiu ndi'i ñuu nuu jinokuei ron, te vi kunu yu'u ñayiu ka ka'an u'u ña jin ron ki'inkuei. ²⁸ Te tetniuu rin timii na'nu vi koxno'o ti nuu ron, nagua ja vi skunu ti ñayiu heveo vi ñayiu cananeo vi ñayiu heteo nuu kua'ankuei ron. ²⁹ Su ma skunu rin ndi'i ñayiu yun nuu ron invaa ni kuia, nagua ja ma kendoo maintno'o ñu'u yun, te vi kaya kiti xeen, te vi ndakoo ti siki ron. ³⁰ Chi ndijoo ndijoo skunu rin jin nuu ron, guaa ndee na vi kaya ron, te vi kakuiko ron ñu'u yun ja vi jinkoo ron. ³¹ Te

kondia'a maa rin ndenu vi kune'u ñu'u ron, ndee mar kua'a, te jinkituu ndee mar ñayiu filisteo, te ndee ñu'u te'a te kenta ndee yute Éufrates. Te xndendoo rin ñayiu ka oo ñuu yun nuu nda'a maa ron, te vi skunu maa ron jin na ki'inkuei nuu ron.

³² Te ma vi sa'a ron ni in tratu jin ñayiu yun, te ni jin chu'chi ka neva'i. ³³ Te ma vi kuandetu ron ja vi koi ñuu ron nagua ja ma vi ska'an ñai ja vi chiñu'u ron chu'chi, te vi sa'i ja junkuei ron jin yika kuechi nuu rin, te jin yun kokuu ja vi jinaa ron —jiña'a ya.

24

Ni ka janta'u ñayiu Israel tratu ni sa'a ia Dios

¹ Yun te jiña'a ia Dios nuu Moisés:

—Makakuei nuu yuku nuu oo maa rin ja kuu rin Jito'o Dios ron, maa ron vi Aarón vi nduu seyii de, Nadab vi Abiú, jin uni xiko uxi tee ka kuu nija'nu nuu ñayiu Israel, te jika ni vi koo de, te vi chiñu'u ña de jin rin. ² Su maintno'o maa ron Moisés, guaa kuu ja kitna'a ña ron jin rin, te ndia tee yun, chi ma kuu vi kitna'a ña de, te ni ñayiu ñuu, ma kuu ja kakuei ron jin nuu yuku ya'a —jiña'a ya.

³ Yun te ni ja'an Moisés nuu ka oo ñayiu ñuu, te ni ndakani de ndi'i tno'o ni ka'an Jito'o vi ndi'i tno'o ni tatnuni ya. Te ndi'i ñayiu ñuu ni ka ka'an invaa ni tno'o, te ka jiña'i:

—Vi sa'o ndi'i tno'o nagua ni ka'an Jito'o —ka jiña'i.

⁴ Te ni tee Moisés ndi'i tno'o ni ka'an Jito'o. Te ne'e ni ndakoo Moisés inka kiuu, te ni sa'a de in altar ja'a yuku yun, te ni jani de uxi uu kava ja ka kuu na kuinio uxi uu tatatno'o Israel. ⁵ Yun te ni tetniuu de sava suchi kuechi Israel, nagua ja vi sokoi isndiki nuu Jito'o ja kuu kiti ja vi teñu'i nuu ya, vi kiti vi sokoi ja vi ndumani ñayiu ñuu jin Dios. ⁶ Te ni ki'in Moisés sagua niñi ti, te ni tnaa de nuu ko'o, te sagua ka niñi ti yun ni joso de nuu altar. ⁷ Yun te ni tnii de liuru nuu yoso tratu ni sa'a ia Dios jin ñayiu, te ni ka'u de jin nuu ñayiu ñuu, te ka jiña'i:

—Vi kuantno'o te vi sa'o ndi'i nagua ni ka'an Jito'o —ka jiña'i.

⁸ Yun te ni ki'in Moisés niñi yun, te ni joso de siki ñayiu ñuu, te jiña'a de:

—Niñi ya'a kuu ja sa'a kutu tratu ja ni sa'a Jito'o jin in in ni. Te jin ya'a kukutu ndi'i tno'o ya'a —jiña'a de.

⁹ Te ni kakuei Moisés jin Aarón vi Nadab vi Abiú jin uni xiko uxi tee ka kuu nija'nu nuu ñayiu Israel. ¹⁰ Te yun ni ka jini de ia Dios ñayiu Israel. Te chii ja'a ya oo in ja na kaa nuu ni ka sama jin yuu yeye'e ja nani zafiro, te vi ndijin ñuñu'u na kuinio andivi nuu ndii vivii. ¹¹ Su visi ni ka jini tee ka kuu nija'nu nuu ñayiu Israel ia Dios, su tu ni ja'ni ña ya jin de, te ni ka jaa ni ka ji'i de.

¹² Yun te jiña'a Jito'o nuu Moisés:

—Makaa yuku nuu oo rin ya'a, te yun kondetu ron, te na taa rin yuu jite nuu ni tee rin ley vi tno'o ja tatnuni rin, nuu kaxtno'o naxa vi koo naxa vi kaka ron —jiña'a ya.

¹³ Te ni kekuei Moisés jin Josué, tee chituu ña jin de, te ni kakuei de nuu yuku maa ia Dios.

¹⁴ Su jiña'a de nuu tee ka kuu nija'nu yun:

—Vi kondetu ña ni ya'a ndee na vi ndajiokuiin san nuu ka oo ni. Te ya'a vi xndoo san Aarón vi Hur ja vi ndoo de jin ni. Te nuu ja ndee ni tna'a in tnundo'o, te kua'ankuei ni nuu de —jiña'a de.

¹⁵ Yun te ni kaa ka Moisés nuu yuku yun, te ni chisa'u ña in viko nii nuu yuku yun. ¹⁶ Te jaye'e tajan Jito'o ni jinkoo siki yuku Sinaí. Te iñu kiuu ni chisa'u ña viko, su kiuu kuu uja, te ni kana ña ia Dios jin Moisés ndee ma'ñu viko yun. ¹⁷ Te jaye'e tajan Jito'o kaa na kaa ñu'u ja teñu'u ña ndee nuu sukun ka xtuu yuku yun jin nuu ñayiu Israel. ¹⁸ Te ni kiuu Moisés ma'ñu viko yun, te ni kaa de ndee nuu yuku, te yun ni oo de uu xiko nduu vi uu xiko jakuaa nuu yuku yun.

25

Vi soko ñayiu ndatniuu ja kuva'a ve'e ii

¹ Yun te ni ka'an Jito'o nuu Moisés, te jiña'a ya:

² —Kuña'a nuu ñayiu Israel ja na vi kisia'i in ja vi sokoi nuu rin, te na vi taa maa ñayiu ndi'i nagua ka ndakani ini jin anui ja vi sokoi nuu rin, te vi tnii ron. ³ Te ja vi soko ñayiu ja vi tnii ron kuu ya'a: oro, vi kaa kuu plata, vi cobre, ⁴ sa'un ndi'i, vi sa'un kua'a nditnu, vi sa'un kua'a, vi sa'un lino finu, vi ixi ndixi'u, ⁵ ñii karneru ja ni ka ndaka'i jin jakua'a, vi ñii vii ndeva'a, vi yutnu acacia, ⁶ texe'en ja kai jin ñu'u ja sie'e, vi tatna xiko ja saka tna'a jin texe'en ja sa'a ii, te sava tatna xiko yun kokuu suja ja kai. ⁷ Te suni

vi sokoi yuu nani ónice, vi sava ka yuu vii ja vi skutu ron jin in sa'un tikani ja kui'nu sutu, vi in sa'un luluu kundeku de ja kondesi ndika de. ⁸ Yun te vi sa'a ron in ve'e ii, nagua ja na koo rin ne'u ron. ⁹ Te sa'a ron ve'e ii yun vi ndatniuu ja vi koo ini, ndi'i nagua xne'e rin nuu ron.

Vi sa'a Moisés in jatnu ii

¹⁰ 'Te suni sa'a ron in jatnu ii ja kuu arca jin yutnu nani acacia, te ja kani sa'a ron uu yiki yosava, te ja sukun in yiki yosava, te ja jite in yiki yosava. ¹¹ Te ndachisa'u ron jin oro nino'o ichi ini vi ichi yata, te ndaskutu ron jin oro ninii yuyu'u jatnu yun. ¹² Te sa'a ron kuun kaa tikute jin oro, te chi'i ron uu uu jioo jioo si'in jatnu yun. ¹³ Te suni sa'a ron sava yutnu acacia ja vi ki'i jatnu yun, te ndachisa'u ron jin oro. ¹⁴ Te chi'i ron tnu nuu kaa tikute ka yi'i si'in jatnu yun, nagua ja kuu vi kondiso ron jatnu yun ki'inkuei ron. ¹⁵ Te saa ni vi ki'i maa yutnu nuu kaa tikute jatnu yun, te ma vi kene'e ron tnu. ¹⁶ Te tnaa ron Ley ja taa rin nuu ron ini jatnu yun.

¹⁷ 'Te sa'a ron in ja kondesi yu'u jatnu yun nuu koneka'nu ini rin jin oro nino'o. Te ja kani sa'a ron uu yiki yosava, te ja jite in yiki yosava. ¹⁸ Te suni sa'a ron uu ja na ka ndaa ia ka jinokuechi nuu rin jin oro ja kani ron jin martiyu ja vi konokuiin jioo jioo yu'u ja ndesi yu'u jatnu yun. ¹⁹ Te sa'a ron in ja oo ndijin yun na konokuiin ichi xini, te inka ichi nuu ja'a nuu koneka'nu ini rin yun jioo jioo na vi konokuiin. Te in ni ka'nu ni sa'a ron ja kondesi yu'u jatnu yun jin ja ka oo ndijin yun. ²⁰ Te vi skaa ndijin ja vi kochisa'u

nuu koneka'nu ini rin, te na vi kondia'a tna'a nduu maa, te vi kinuu ichi nuu oo ja ndesi yu'u jatnu yun. ²¹ Te ndakasi ron nuu koneka'nu ini rin yu'u jatnu ii yun, te tnaa ron Ley ja taa rin ini jatnu yun. ²² Te yun vi konukuntna'o, te ndee siki nuu koneka'nu ini rin ma'ñu nduu ja ka oo ndijin ka yoxnee siki jatnu nuu ñu'u tratu ni sa'a rin jin ron yun, ka'an rin ndi'i tno'o ja tatnuni rin naxa vi koo naxa vi kaka ñayiu Israel.

Vi sa'a Moisés mesa nuu vi koxnee xtaa vixin nuu ia Dios

²³ 'Te suni sa'a ron in mesa jin yutnu acacia. Te ja kani sa'a ron uu yiki, te ja jite in yiki, te ja sukun in yiki yosava. ²⁴ Te ndachisa'u ron jin oro nino'o. Te ndaskutu ron jin oro ninii yu'u mesa yun. ²⁵ Te suni sa'a ron in yutnu kondee ja kuu sukun yu'u mesa yun. Te ja jite sa'a ron kuun xinda'a, te ndaskutu ron yu'u mesa yun jin oro. ²⁶ Te sa'a ron kuun kaa tikute jin oro, te chi'i ron ndi kuun skina nuu ka oo ndi kuun si'in tnu. ²⁷ Te na vi ki'in kaa tikute yun ichi ja'a yutnu ni tee ron yu'u mesa yun, nagua ja yun vi ki'i yutnu ja kuu vi kondiso ron mesa yun ki'inkuei ron. ²⁸ Te yutnu ja vi ki'i yun sa'a ron jin yutnu acacia. Te ndachisa'u ron jin oro, te jin yutnu yun vi kondiso ron mesa yun ki'inkuei ron. ²⁹ Te suni jin oro nino'o sa'a ron ko'o vi tikasin, te suni tindo'o vi tasa nuu ku'un vinu ja ka soko ñayiu. ³⁰ Te nuu mesa yun vi kosonee ron xtaa vixin nuu oo maa rin, nagua ja siun ni na koo nuu rin.

Vi sa'a Moisés kandeleru kuu oro

³¹ 'Te suni sa'a ron in kandeleru jin oro nino'o ja kani ron jin martiyu. Te invaa ni sa'a ni ka'nu ron kandeleru yun ndee ja'a vi saa maa kaa ndee xtuu nuu oo vasu vi kaa tilonko vi ita ja ka oo nuu in in nda'a. ³² Te iñu nda'a kekuei xiin, uni in lado, te uni inka lado. ³³ Te nuu in in lado kandeleru yun, vi koo uni vasu ja na kandaa ita almendra jin kaa tilonko vi ita. Saa vi koo in in ja kuu ndi iñu nda'a. ³⁴ Te nuu maa kaa ndee ja oo sagua kandeleru yun vi koo kuun vasu ja na kandaa ita almendra jin kaa tilonko vi ita ja ka oo nuu nda'a. ³⁵ Te vi koo in kaa tilonko ichi chii uu nda'a xtnañu'u ja kee nuu maa kandeleru yun, vi inka kaa tilonko ja kee nuu uu ka nda'a, te inka kaa tilonko nuu uu ka nda'a sandi'i. Te vi saa vi saa vi koo in in kaa tilonko nuu ndi iñu nda'a kandeleru yun. ³⁶ Te kaa tilonko vi nda'a yun na koo invaa ni ka'nu ni jin maa kandeleru yun. Sa'a ron jin oro nino'o, te kani ron jin martiyu. ³⁷ Te sa'a ron uja lámpara, te sonee ron nuu kandeleru yun, nagua ja na kosie'e ichi nuu sua'a. ³⁸ Te jin oro nino'o sa'a ron tijera ja ka'nde yua'a iti vi ko'o nuu kee yaa. ³⁹ Te ja sa'a ron kandeleru vi sava ka ndatniuu, kuantniuu ron oko uxi kuun kilo oro nino'o. ⁴⁰ Kondia'a gua'a, te ndane'e ron nagua kaa ja ni xne'e rin nuu yuku ya'a —jiña'a ya.

Tutu ii - Ka'an ia Dios nuu ndi'i ñayiu
Mixtec, Northern Tlaxiaco: Tutu ii - Ka'an ia Dios
nuu ndi'i ñayiu New Testament+
La Santa Biblia en el mixteco del norte de Tlaxiaco
copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Northern Tlaxiaco

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

1d46d274-fabd-5c6b-bfec-c3e776510466